

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
ORGAAN VOOR DE MEDEDEELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART
UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

11^E JAARGANG

WOENSDAG 22 SEPTEMBER 1926

No. 560

INHOUD.

VERHOOGING VAN DE OPBRENGST PER H.A. BOUWLAND door <i>Dr. J. C. Dorst</i>	Blz. 836
Vier nieuwe Wetsontwerpen in zake de Ontwerp-verdragen van de Internationale Arbeidsconferentie door <i>Ir. B. Bölger</i>	837
Eenige resultaten van de exploitatie van Luchtlijnen met gebruikmaking van Vliegtuigen door <i>A. Plesman</i>	839
Het Chineesche element in Ned.-Indië door <i>Mr. Phoa Liong Gie</i> met Naschrift door <i>H. J. Groeneveld</i>	841
De Millioenennota.....	842
De Rijksmiddelen.....	846
MAANDOLFERS:	
Postchèque en Girodienst.....	847
Overzicht der Rijksmiddelen.....	847
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.....	848—854
Geldkoersen. Bankstaten. Goederenhandel.	
Wisselkoersen. Effectenbeurzen. Verkeerswezen.	

INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN.

Algemeen Secretaris: *Mr. Q. J. Terpstra*.

ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN.

COMMISSIE VAN ADVIES.

Prof. Mr. D. van Blom; J. van Hasselt; Jhr. Mr. L. H. van Lennep; Mr. K. P. van der Mandele; Prof. Dr. E. Moresco; Mr. Dr. L. F. H. Regout; Dr. E. van Welderen Baron Rengers; Prof. Mr. H. R. Ribbuis; Jan Schilthuis; Mr. Q. J. Terpstra; Prof. Mr. F. de Vries.

Gedelegeerd lid: *Prof. Mr. G. M. Verrijn Stuart*.Redacteur-Secretaris: *D. J. Wansink*.Secretariaat: *Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam*.

Telefoon Nr. 3000. Postrekening 8408.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 23,— per jaar. Losse nummers 50 cents. Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: *Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en girorekening No. 6729.*

21 SEPTEMBER 1926.

In den toestand van de geldmarkt kwam weinig verandering. Het aanbod van callgeld bleef nog buitengewoon groot; daarentegen werden geldgevers voor geld op langeren termijn weder meer terughoudend in verband met de te verwachten inschrijving op schatkistpapier. De rente voor particulier disconto trok daardoor eenigszins aan, zoodat meestal $2\frac{15}{16}$ à 3 pCt. genoteerd werd. Toen bekend werd dat het gevraagde bedrag belangrijk lager was dan men verwacht had, werd de vraag naar wissels weder iets grooter, maar gisteren werd opnieuw 3 pCt. genoteerd. De prolongatierente schommelde tusschen $2\frac{1}{2}$ en 3 pCt.

* * *

De Minister van financiën heeft de inschrijving opengesteld op schatkistpapier op Donderdag 23 September a.s. Aangeboden worden drie- en zesmaands-

promessen en 4 pCt.'s jaarbiljetten tot een totaal bedrag van f 50 millioen.

* * *

Op den weekstaat van De Nederlandsche Bank blijkt de post binnenlandsche wissels met f 900.000 te zijn afgenomen. De beleeningen geven eveneens een vermindering te zien, nl. van f 2,3 millioen. De buitenlandsche wisselportefeuille vertoont een onbetekenende toename. De diverse rekeningen onder het actief bleven op dezelfde hoogte.

Het voorschot aan het Rijk steeg van f 1,7 millioen tot f 6,8 millioen. De rekening-courantsaldi namen met bijna f 10 millioen toe. De biljettencirculatie verminderde met een kleine f 8 millioen. Het beschikbaar metaalsado stelde zich f 300.000 lager. Het dekingspercentage bedraagt ruim 51.

* * *

De wisselmarkt was deze week vrij levendig met een vaste stemming voor alle goudwissels. Het groote aanbod van callgeld werkte stimuleerend op de vraag naar Ponden, Dollars en Markén in verband met de belangrijk hogere rente die men voor direct opvraagbare saldi in die valuta's kan maken, terwijl tevens de verplaatsing van rembourssaccept van New York en Londen naar hier blijft aanhouden. Voor Franken bleef de stemming flauw en alleen voortdurende steun kon een al te groote inzinking voorkomen. Daarentegen waren Lires eerder beter gestemd en aan het einde der week zelfs vrij vast. Van de overige wissels valt alleen te vermelden een vaste stemming voor Yen en een plotselinge stijging van ongeveer $\frac{1}{2}$ procent voor Argentijnsche Pesos op Zaterdag.

LONDEN, 20 SEPTEMBER 1926.

Gedurende de afgelopen week was er goede vraag naar geld, mede doordat de betaling op Woensdag van de eerste quota op de Italiaansche en Fransche Oorlogsschuld aan Engeland eenige millioenen aan de markt onttrok. Er bleek echter voldoende fonds aanwezig om alle aanvragen te voldoen.

Disconto bleef $4\frac{1}{2}$ — $\frac{9}{16}$ genoteerd met vasten ondertoon. De ongunstige invloed van de steenkoolstaking op het geheele economische leven begint zich hoe langer hoe meer te doen gevoelen, zoodat hier en daar de vrees voor duurder geld en eene verhooging van het Bankdisconto tot 6 pCt. tot uiting komt.

Vreemde wisselkoersen rustig met vaste tendenz voor de actieve goudvalutas. Slot heden: Dollars 4,85%; Guldens 12,11%.

VERHOOGING VAN DE OPBRENGST PER H.A. BOUWLAND.

De snelle bevolkingstoename van Nederland doet de vraag rijzen, in hoeverre de levensmiddelenproductie van eigen bodem daarmee gelijken tred houdt. Voor wat den akkerbouw aangaat volgt hieronder een overzicht over de intensivering gedurende de laatste veertig jaar. — Red.

Volgens een becijfering voorkomende in het artikel: Waarde van de Nederlandsche bodemproductie (Verslagen en Mededeelingen Directie van den Landbouw 1925 No. 2) zou, bij gelijke prijzen, de akkerbouwproductie in 1881 een waarde hebben vertegenwoordigd van 265,5 miljoen gulden, tegen 382,5 miljoen in 1923. Aannemende dat geen bijzondere invloeden storend hebben gewerkt voor een goede vergelijking, zien wij dus in een ruim 40-jarige periode een vermeerdering van bijna 45 pCt. Als voornaamste oorzaken hiervan kunnen worden genoemd:

1. Grooter oppervlakte bouwland.
2. Hooger opbrengst per H.A. van verschillende landbouwgewassen.

3. Verschuiving van extensieve teelten naar intensieve. Het eerste punt, waarmee wij het terrein zouden betreden van ontginningen, verveningen, enz. en waarbij wij tevens zouden moeten stilstaan bij de omzetting van bouwland in grasland, boomgaard of tuingrond, wordt hier buiten beschouwing gelaten. Er zij volstaan met de mededeeling, dat in 1923 ruim 892.000 H.A. bouwland voorkwam tegen 856.000 H.A. in de periode 1881—1890. Hieruit volgt dus, dat de vermeerdering van de oppervlakte bouwland (pl.m. 4 pCt.) van betrekkelijk geringen invloed is geweest op de stijging van de totale akkerbouwproductie.

Hooger opbrengst per H.A.

In onderstaande tabel zijn voor de 4 belangrijkste akkerbouwgewassen aangegeven de gemiddelde opbrengsten voor de perioden 1871—'90, en 1910—'20. De cijfers zijn ontleend aan de Verslagen en Mededeelingen van de Directie van den Landbouw. Om toevalligheden zooveel mogelijk uit te schakelen, zijn hier gemiddelden genomen van langere perioden:

	1871/1890 H.L.	1911/1920 H.L.	Ver- meerder.
Rogge	18.2	24.4	34 %
Consumptieaardappelen } Fabrieksaardappelen .. }	153	220 345	72 %
Haver	36.9	44.6	21 %
Tarwe	23.1	32.9	42 %

Het spreekt wel vanzelf, dat de berekende percentages beschouwd moeten worden als ruwe schattingen. Niettemin mag met zekerheid worden geconcludeerd, dat de sterke toename van de Nederlandsche akkerbouwproductie grotendeels moet worden toegeschreven aan de hogere opbrengsten per eenheid van oppervlakte.

Het zou ons te ver voeren de verschillende oorzaken hiervan na te speuren. De belangrijkste zijn ongetwijfeld kunstmeststoffen en beter zaaizaad en pootgoed. Het is dikwijls moeilijk om aan te geven welke invloed het grootst is geweest, die van den kunstmest of van het ras. Er bestaat hier een soort wisselwerking. De productieve rassen komen meestal pas goed tot hun recht, dank zij den beteren groeiomstandigheden, terwijl omgekeerd een hogere bemesting vaak alleen rendabel is, bij gebruik van beter zaaizaad en pootgoed. Zowel de kweker, als zij die hebben bijgedragen tot een algemeen en doelmatig gebruik van den kunstmest, hebben de gemeenschap groote diensten bewezen.

Wanneer we de opbrengsten nagaan in verschillende deelen van ons land, vinden we zeer uiteenlopende getallen. Een sprekend voorbeeld levert de aardappel. In de periode 1911—'20 was de gemiddelde opbrengst van consumptieaardappelen in enkele provinciën als volgt:

Groningen ..	295 H.L.	Gelderland ..	179 H.L.
Drenthe	268 „	Utrecht	151 „

Hoewel de provincies niet zonder meer zijn te vergelijken, aangezien de grondsoorten en economische omstandigheden sterk uiteenloopen, kan men toch veilig aannemen, dat verschillen in opbrengst van 100 of 140 H.L. niet behoeven voor te komen.

Door doelmatige bemesting en gebruik van beter pootgoed kan op sommige plaatsen nog zeer veel worden verbeterd. De geweldige beteekenis van beter pootgoed is voor Noord-Gelderland zeer duidelijk aangetoond door den Rijkslandbouwconsulent te Zutphen. Deze heeft gedurende drie jaren eenige honderden proefvelden aangelegd, waarop aardappelen, welke door de Friesche Maatschappij van Landbouw waren goedgekeurd in de hoogste rubriek, werden vergeleken met willekeurig pootgoed van dezelfde variëteit, zooals dat in de streek zelf gewonnen wordt. Enkele conclusies willen wij hier aanhalen. Omtrent het proefjaar '24 merkt de verslaggever op:

„Nemen wij als gemiddelde opbrengst per H.A. voor het te velde goedgekeurde pootgoed br. 350 H.L., dan bracht het inheemsche pootgoed van de Eigenheimer gemiddeld ruim 100 H.L. te weinig op en in het uiterste geval zelfs 220 H.L. te weinig, bij de Roode Star was het gemiddelde verlies per H.A. 56 H.L. en het grootste verlies 136 H.L. In werkelijkheid zijn de verliezen nog grooter, omdat het slechte pootgoed naar verhouding veel meer kriel en poters levert dan het gezonde.”

Op een andere plaats zegt de schrijver:

„Tot slot geven wij hier nog een overzicht van de sedert 1922 met soortgelijke proeven verkregen resultaten.

De opbrengst van het te velde goedgekeurde pootgoed op 100 stellende, was in pCt. de opbrengst van het inheemsche pootgoed, waaronder voor een deel te nabouwen bij:

Variëteit	1922	1923	1924
Eigenheimer	65 %	77 %	70 %
Roode Star	74 %	85 %	84 %

Ter wille van een gemakkelijke vergelijking met voorafgaande cijfers heb ik uit bovenstaande getallen berekend de meeropbrengsten, uitgedrukt in procenten van het inheemsche pootgoed. Deze bedragen:

Variëteit	1922	1923	1924
Eigenheimer	54 %	30 %	43 %
Roode Star	35 %	18 %	19 %

Deze getallen spreken voor zichzelf. Er zij alleen nog medegedeeld, dat in andere streken overeenkomstige uitkomsten zijn verkregen. Zonder overdrijving kan dan ook worden gezegd, dat alleen door het gebruik van beter pootgoed de waarde der Nederlandsche akkerbouwproductie met enkele miljoenen gulden kan worden vermeerderd.

Hetgeen hierboven werd medegedeeld, omtrent den aardappel, geldt, hoewel in mindere mate, ook voor verschillende andere gewassen. Minderwaardig zaaizaad is nog veelvuldig oorzaak van onvoldoende opbrengsten. In den aanvang werd er reeds terloops op gewezen, dat de groote vermeerdering der akkerbouwproductie voor een deel moest worden toegeschreven aan de veredeling der plantensoorten. Wanneer het den kweker na veel moeite gelukt is een beter ras te vinden, is echter het pleit nog niet gewonnen. In de groote landbouwpractijk bedreigen zoo'n ras allerlei gevaren. Vermenging met andere rassen, verbastering, velerlei ziekten en bepaalde onkruiden kunnen de cultuurwaarde aanmerkelijk verlagen. Vele van deze ongewenschte eigenschappen zijn aan het zaaizaad of pootgoed als zoodanig niet te zien, doch zijn wel te constateeren door vooraf het gewas nauwkeurig na te gaan. De z.g.n. keuringen te velde geven garantie omtrent raszuiverheid, afwezigheid of beperkte aanwezigheid van ziekten of onkruiden. In verschillende streken van

ons land worden jaarlijks enkele duizenden H.A. van verschillende gewassen tijdens den groei nagegaan. Daartegenover staan echter nog groote gebieden, waar de keuringen te velde van weinig beteekenis zijn en waar ook de invoer van goedgekeurd zaaizaad en pootgoed uit andere streken op zeer bescheiden schaal plaatsvindt, zeer ten nadeele van de quantiteit en de qualiteit van den oogst.

De directe taak der keuringen bestaat in het schiften der velden, welke worden aangeboden. Indirect hebben de keuringen zeer veel bijgedragen tot de veredeling der landbouwgewassen, de bestrijding van diverse plantenziekten en verdelging van onkruiden.

Voor al de ontsmetting van zaaizaden en pootgoed heeft in enkele streken algemeene toepassing gevonden. Er zijn thans bedrijven, waar alle poot-aardappelen en alle zaden (tarwe, gerst, haver, suikerbieten, vlas) worden ontsmet, alvorens ze aan moeder aarde worden toevertrouwd. Behalve rechtstreeksche bestrijding door chemische middelen, heeft bij den aardappel het voorkómen van degeneratieziekten door selectie en isolatie groote verbreiding gevonden. Niet alleen kan hierdoor de opbrengst sterk worden verhoogd (zie getallen Noord Gelderland) doch bovendien is men in staat waardevolle soorten tijdelijk of blijvend tegen ondergang te behouden. Het valt echter te betreuren, dat jaarlijks nog groote verliezen worden geleden, ondanks het feit, dat de middelen ter voorkoming of genezing aanwezig zijn.

Reeds werd opgemerkt, dat het gebruik van kunstmeststoffen de opbrengst per H.A. belangrijk heeft helpen vergrooten. De tijd, dat een landbouwbedrijf een kleine gemeenschap vormde, die angstvallig het aanwezige plantenvoedsel in eigen bedrijf trachtte te houden, is voorbij, sinds men door kunstmeststoffen de gewenschte elementen naar believen kan aanvullen. Met de overdrijving elke nieuwe wetenschap eigen, heeft men aanvankelijk te veel gelet op de plantenvoeding als zoodanig en te weinig aandacht geschonken aan de nevenwerkingen. Al spoedig bleek, vooral op de zand- en veengronden, dat bij eenzijdig en veelvuldig gebruik van bepaalde meststoffen zeer nadeelige groeistoornissen optraden. Ik wijs hier op de Veenkoloniale haverziekte en de Hooghalensche ziekte. Beide kwalen staan in verband met den kalktoestand van den bodem. De eerste treedt op bij een zekere overmaat van kalk, de tweede bij een tamelijk kalktekort. Gronden, die aan deze kwalen lijden, geven een slechten oogst. Ze zijn verder zeer gevoelig voor den vorm, waarin de plantenvoedende stoffen worden toegediend, terwijl sommige gewassen er niet kunnen worden geteeld.

Een derde bodemgebrek is de ontginningsziekte. Toediening van plantenvoedsel in den vorm van kunstmeststoffen geeft hier geen baat. De practijk heeft op dergelijke gronden veelvuldig compost gebruikt. De laatste twee jaar zijn nieuwe perspectieven geopend door toediening van kopervitriool.

De drie genoemde kwalen stichten meer onheil dan men doorgaans vermoedt, omdat de practijk de oorzaak vaak zoekt in koude, droogte, zonnebrand, enz. Ook zijn er gewassen en gronden, waar geen duidelijke ziektesymptomen optreden, terwijl toch de opbrengst met bijv. 5 à 10 pCt. wordt verlaagd.

Hoewel dus door het gebruik van kunstmest de opbrengst per H.A. sprongsgewijze is omhoog gegaan, liggen er op het terrein der plantenvoeding nog vele problemen, waarvan de oplossing het productievermogen van tienduizenden H.A. belangrijk zou verhoogden.

Verschuiving van extensieve teelten naar intensieve.

Van de acht belangrijkste akkerbouwgewassen werden in de hierna vermelde perioden de volgende oppervlakten verbouwd:

De zes eerstgenoemde behoren tot de gewassen, die betrekkelijk weinig arbeid en kapitaal vragen en waarvan de waarde per eenheid van oppervlakte ook

	1871/1890		1911/1920	
	H.A.	H.A.	H.A.	H.A.
Rogge	199.000	503.000	211.000	489.000
Haver	115.000		147.000	
Tarwe	87.000		59.000	
Erwten	20.000		28.000	
Gerst	47.000		25.000	
Veldboonen ..	35.000		19.000	
Aardappelen .	140.000	157.000	173.000	230.000
Suikerbieten .	17.000		57.300	

betrekkelijk klein is. De andere behooren tot de intensieve landbouwgewassen en vertegenwoordigen per H.A. een relatief hooge waarde. De hier genoemde extensieve teelten zijn dus van 503.000 H.A. teruggehoopen tot 489.000, terwijl de intensieve van 157.000 H.A. zijn gestegen tot 230.000. Door deze verschuiving is de waarde der akkerbouwproductie per H.A. bouwland aanzienlijk verhoogd.

De aardappelteelt uit de periode 1870—'90 heeft, vergeleken met die van tegenwoordig, nog een belangrijke wijziging ondergaan. Vroeger werd de teelt alleen gedreven voor de consumptie van mensch en dier of voor de fabriek. Een gedeelte der kleine knollen werd bewaard als pootgoed voor het volgend jaar. Tegenwoordig heeft men, dank zij de bestrijding van ziekten en de keuringen te velde, op sommige bedrijven de waarde van den knol als pootgoed zoodanig weten op te voeren, dat niet alleen de kleine, doch ook de groote voor de plant worden verkocht. Het karakter van de teelt is hier dus geheel veranderd. Uit den aard der zaak komt slechts een klein deel van de aardappelvelden voor een dergelijke teelt in aanmerking. Wanneer men echter bedenkt, dat de Nederlandsche aardappelverbouwer is aangewezen op export en dat de laatste jaren belangrijke hoeveelheden poot-aardappelen naar België zijn verzonden, beteekent dat een gunstige factor voor onze handelsbalans. De handelswaarde van een wagon poot-aardappelen is aanmerkelijk grooter dan van aardappelen, die voor andere doeleinden zijn bestemd.

Trouwens voor andere gewassen geldt in zekere mate hetzelfde.

Er zijn streken in Nederland met een ontwikkelden kapitaalcrachtigen boerenstand, ontwikkelde landarbeiders en bedrijven met weinig onkruiden en voorzien van moderne technische hulpmiddelen. Deze factoren maken het mogelijk met succes de teelt van zaaizaden en pootgoed ter hand te nemen, ook met het oog op export.

Resumeerende kan worden opgemerkt, dat de Nederlandsche akkerbouwproductie de laatste 40 jaar in sterke mate is gestegen. Deze stijging moet in de eerste plaats worden toegeschreven aan een verhooging van opbrengst per eenheid van oppervlakte. De opbrengsten loopen in de verschillende deelen van ons land nog sterk uiteen. Door ruimere toepassing van de thans bekende middelen zijn in vele streken nog groote verbeteringen mogelijk. In het belang van de Nederlandsche bodemproductievragen enkele problemen dringend om een oplossing. Intensieve voorlichting, waardoor de vorderingen der landbouwwetenschap spoedig in het bereik komen van zelfs den eenvoudigsten landbouwer, is van groot algemeen belang.

Dr. J. C. DORST.

VIER NIEUWE WETSONTWERPEN IN ZAKE DE ONTWERP-VERDRAGEN VAN DE INTERNATIONALE ARBEIDSCONFERENTIE.

Bij de Tweede Kamer zijn wederom een viertal wetsontwerpen ingediend, waaruit blijkt, dat de Nederlandsche Regeering hare aan het lidmaatschap van het Bureau „International du Travail” verbonden verplichtingen, in tegenstelling met verschillende andere landen, ernstig opvat.

Het eerste ontwerp betreft het ontwerp-verdrag (o.v.) in zake de gelijkheid van behandeling van vreemde arbeiders en eigen onderdanen voor de Ongevallen-

verzekering. Dit o.v. werd op de conferentie van 1924 met 85 tegen 1 stem in eerste lezing en in 1925 met algemeene (125) stemmen in tweede lezing aangenomen. Hieruit blijkt reeds, dat het vrij onschuldig is, het houdt in dat de Staten, die het verdrag bekrachtigen, zich onderling verbinden om bij een ongeval binnen de grenzen van een dezer Staten de burgers dezer Staten op denzelfden voet te behandelen als de eigen burgers, waarbij echter de mogelijkheid is opengelaten, om bij een speciaal verdrag voor bepaalde categorieën arbeiders de wetgeving van den Staat, waartoe die arbeiders behooren, van toepassing te doen zijn. Het in dit o.v. neergelegde beginsel is voor ons land niet nieuw en er behoeft dan ook geen enkele wijziging in onze wetgeving voor te worden gebracht. Met de ons omringende landen o.a. Duitsland (1907), België (1921) en onlangs Noorwegen zijn door Nederland reeds zoodanige voorzieningen getroffen en waar de maatregel uiteraard in hoofdzaak voor deze landen van belang is, is het duidelijk, dat de Nederlandsche Regeering geen bezwaar tegen het daarop betrekking hebbende o.v. van Genève heeft.

In een tweede ontwerp stelt de Regeering voor, het o.v. betreffende de schadeloosstelling voor ongevallen, overkomen in verband met de dienstbetrekking, goed te keuren. Dit o.v. werd op de Intern. Arbeidsconferentie in 1925 eerst met 71 tegen 19 stemmen aangenomen en toen daarna met 52 tegen 44 stemmen werd besloten de eindstemming ook nog op dezelfde conferentie te doen plaats vinden, werden in het o.v. nog eenige wijzigingen aangebracht, ten einde het voor verwerping te behoeden. Het werd toen in tweede lezing met 83 tegen 6 stemmen aangenomen. Het o.v. legt den Staten, die het hebben goedgekeurd, de verplichting op om door wettelijke maatregelen de uitbetaling der schadeloosstelling aan de getroffen en hun nagelaten betrekkingen onder alle omstandigheden te verzekeren en geldt niet voor den landbouw, waarop het in 1923 aangenomen o.v. betrekking heeft. Aangezien het in Art. 96 van onze Ongevalwet 1921 genoemde in alle opzichten aan dit o.v. voldoet, is de Regeering dan ook van oordeel, dat het o.v. zonder meer kan worden goedgekeurd.

Ten aanzien van een derde o.v., betreffende de schadeloosstelling voor beroepsziekten bestaan echter eenige bezwaren. Dit ontwerp werd in 1925 in eerste lezing met 95 tegen 3 stemmen en daarna in tweede lezing met 89 tegen 6 stemmen door de Intern. Arbeidsconferentie aangenomen. Het komt in het kort hierop neer, dat de Staten, die het verdrag goedkeuren, bij beroepsziekten de slachtoffers of hunne afhankelijken t.a.v. de financiële uitkeering op gelijke wijze behandelen als dit voor beroepsongevallen het geval is, terwijl de norm niet lager mag zijn dan wettelijk voor bedrijfsongevallen is vastgesteld. Dit nu wordt niet in onze Ongevalwet 1921 geregeld en het is dus duidelijk, dat de Ned. Regeering het verdrag, dat zij overigens met instemming begroet, niet kan goedkeuren, wanneer niet van te voren een wijziging in de Ongevalwet wordt gebracht. De Regeering deelt dan ook tegelijk mede, dat een wetsontwerp tot aanvulling van de Ongevalwet 1919, o.m. beoogende de gelijkstelling van beroepsziekten met ongevallen, als in het o.v. bedoeld wettelijk vast te leggen, binnenkort de Staten-Generaal zal bereiken. In afwachting daarvan stelt de Regeering thans voor om aan de Kroon de bevoegdheid te verlenen te zijner tijd dit o.v. goed te keuren.

Het belangrijkste ontwerp is ongetwijfeld, dat in zake het o.v. betreffende den nachtarbeid in bakkerijen. Op de Intern. Arbeidsconferentie van 1924 werd dit o.v. in eerste lezing met 73 tegen 13 stemmen aangenomen. De Engelsche Regeeringsafgevaardigden stemden voor, echter met het uitdrukkelijk voorbehoud, dat de Engelsche Regeering het volgende jaar bij de tweede lezing zonder eenige beperking amendementen op het verdrag zou mogen indienen. De

bezwaren van de Engelsche Regeering betroffen hoofdzakelijk het verbod van den patroonsarbeid en in 1925 diende deze Regeering dan ook een amendement in om deze arbeid toe te laten, hetwelk echter met 36 tegen 76 stemmen werd verworpen. Zooda men weet, heeft het Intern. Gerechtshof 23 Juli jl., in verband met door de werkgevers ingebrachte competentiebezwaren, nog ten overvloede beslist, dat de Intern. Arbeidsconferentie het recht heeft het verbod van patroonsarbeid in het o.v. vast te leggen. Verder werden in 1925 nog verschillende amendementen ingediend, o.a. betrekking hebbende op de vaststelling van het begrip nacht, doch deze werden eveneens verworpen, zoodat het o.v. met enkele kleine wijzigingen bij de eindstemming met 81 tegen 26 stemmen werd aangenomen.

De ten onzent in de Arbeidswet 1919 getroffen regeling voldoet in twee opzichten niet aan de bepalingen van het o.v.

In de eerste plaats staat onze wet den nachtarbeid toe voor den alleenwerkenden bakkerspatroon, indien hem daartoe vergunning is verleend, welke vergunning alleen geweigerd kan worden met het oog op belangen van anderen, zoodat het er in de praktijk op neer komt, dat wanneer er geen concurrentiebezwaren bestaan, de alleenwerkende patroon's nachts mag werken. Het o.v. verbiedt echter den nachtarbeid in zijn geheel en maakt dus geen uitzondering voor alleenwerkende patroons.

De tweede afwijking is van denzelfden aard; immers onze eigen wettelijke bepalingen t.a.v. den arbeid in bakkerijen hebben slechts betrekking op broodbakkerijen, zoodat een banketbakkerspatroon, die niet tevens broodbakker is, niet onder deze bijzondere bepalingen valt, doch voor banketbakkersarbeid gewoon de bepalingen gelden, die ten aanzien van den arbeid in fabrieken en werkplaatsen in het algemeen getroffen zijn. Deze nu laten den patroon geheel vrij, zoodat de banketbakkerspatroons ten onzent dan ook 's nachts zoolang kunnen werken als zij dat verkiezen. Het o.v. heeft echter betrekking op het bereiden van brood, banket en dergelijke meelproducten en de amendementen, die voorgesteld waren om den banketbakkersarbeid er uit te lichten, zijn verworpen. Wil Nederland het o.v. dus ratificeren, dan moet eerst wederom een wijziging in onze Arbeidswet worden gebracht en het is daarom, dat de Regeering voorstelt niet direct tot ratificatie over te gaan, doch de bevoegdheid daartoe aan de Kroon voor te behouden. Wat nu die wijziging betreft, geeft de Regeering blijk van een buitengewonen eerbied en offervaardigheid met betrekking tot de internationale arbeidsconventie, welke houding zeer zeker aan andere landen ten voorbeeld gesteld zal kunnen worden, doch die hier te lande ongetwijfeld niet zal nalaten misnoegen te waken bij hen, die door deze edelmoedigheid worden getroffen.

De Regeering zegt, dat zij te kiezen heeft tusschen het nadeel van een wetswijziging, waarbij het verbod van nachtarbeid voor banketbakkers en alleenwerkende patroons wordt ingevoerd en het nadeel, dat door het niet ratificeren van het verdrag door Nederland zou worden toegebracht aan het instituut der Internationale Arbeidsconventies. Uit een onderzoek door de Arbeidsinspectie gedaan, is nu gebleken, dat dit eerste nadeel geenszins opweegt tegen het belang, dat door ratificatie van het o.v. is gediend, zoodat de Regeering dan ook besloten heeft binnen korten tijd een ontwerp tot wijziging van de Arbeidswet 1919 in den door het o.v. bedoelden zin in te dienen.

Hoewel ik de beteekenis, die door de Regeering gehecht wordt aan het ratificeren der Intern. Arbeidsconventies gaarne erken, en ook van oordeel ben, dat de landen, waarin de sociale voorzieningen reeds op een hoog peil staan voor moeten gaan, ten einde een stimulerenden invloed uit te oefenen op de sociaal achtergebleven landen, vraag ik mij toch

af, of de bezwaren, die tegen de ratificatie pleiten, hier niet wat eenzijdig zijn gezien. Hoewel mij het rapport van de Arbeidsinspectie niet bekend is, kan ik mij voorstellen, dat er in wordt betoogd, dat praktisch gesproken de nachtarbeid van banketbakkerspatroons zoo weinig te beteekenen heeft, dat men gerust een verbod daartegen kan uitvaardigen. Doch daar gaat het hier niet om. De kern van de zaak is anders. Tal van personen zullen, om een voorbeeld te geven, nooit 's nachts werken, maar toch zouden zij het als een onduldbare beperking van hun vrijheid beschouwen, wanneer er in een wet werd vastgesteld, dat zij niet meer 's nachts zouden mogen werken, enkel en alleen, omdat men de wenschelijkheid daarvan in een internationale regeling heeft vastgelegd en de Regeering deze regeling uit sympathie voor het instituut meent te moeten goedkeuren. En ik vraag mij dan ook af, of de Regeering niet te veel naar de *practische* en niet te weinig naar de *principieele* bezwaren heeft gekeken. Wat overigens de ratificatie betreft, is het verder zeer de vraag, of de bezwaren alleen voortkomen uit het feit, dat onze Arbeidswet eerst nog gewijzigd moet worden. Ook al zou onze wet geheel in overeenstemming met het o.v. zijn, dan nog is het mogelijk, dat een ratificatie, die de bepalingen bij wijze van spreken aan een dubbel anker vastlegt, te bezwaarlijk is. Dit te meer, omdat dit tweede anker in tien jaar niet gelicht zou mogen worden. Immers art. 11 van het o.v. bepaalt, dat de ratificatie eerst na 10 jaar kan worden herroepen.

De Regeering maakt verder nog een opmerking, die ons inziens vermelding verdient. De o.v. betreffen in den regel onderwerpen, waarvan een uniforme regeling van rechtstreeksch belang is voor de internationale concurrentie, omdat, hoe meer de arbeidsvoorwaarden in de met elkaar concurrerende landen elkaar naderen, hoe geringer de voorsprong wordt, die het eene land door ongunstigere arbeidsvoorwaarden op het andere heeft. Bij het onderhavige o.v. is dit nu eens niet het geval, omdat het bakkersbedrijf een bij uitstek nationaal bedrijf is, dat niet bloot staat aan de concurrentie van andere landen. De eenige omstandigheid, waardoor de algemeene concurrentiekracht van het eene land tegenover het andere in dit verband wellicht beïnvloed zou kunnen worden, zoo merkt de Regeering op, is de door de event. verhooging der productiekosten van het brood veroorzaakte prijsverhoging van den arbeid ook van exportartikelen. Het zal velen ongetwijfeld genoegen doen deze opmerking van de Regeering te lezen, ook al wordt deze vreugde direct getemperd door het feit, dat ze van geen invloed is op de slotconclusie, waartoe de Regeering t.a.v. de ratificatie komt. Immers er blijkt uit, dat de Regeering zich er terdege van bewust is, dat elke verhoging van de productiekosten, ook van de zuiver nationale bedrijven, van invloed is op de concurrentiekracht van onze exportbedrijven. Een erkenning, die ook met betrekking tot andere onderwerpen van belang is.

Wat ten slotte de ingediende wetsontwerpen in het algemeen betreft zij nog vermeld, dat het voorbehoud, dat in de o.v. wordt gemaakt t.a.v. de toepassing in de koloniën, voldoende vrijheid laat om t.z.t. een nadere beslissing daarvoor te nemen en dat de Regeering, voor wat betreft de op de Intern. Arbeidsconferentie van 1925 aangenomen aanbevelingen, een nota aan de Staten-Generaal zal aanbieden.

Ir. B. BÜLGER.

EENIGE RESULTATEN VAN DE EXPLOITATIE VAN LUCHTLIJNEN MET GEBRUIKMAKING VAN Vliegtuigen.

De exploitatie van het verkeer door de lucht geschiedt tot heden bijna uitsluitend met vliegtuigen. Indien wij verder spreken van „Luchtverkeer”, dan denken wij uitsluitend aan het verkeer met vliegtuigen.

De voornaamste eigenschap van het luchtverkeer is, dat het een buitengewone winst aan tijd veroorlooft. Het kiest zijn weg in den regel langs de rechte lijn, is vijfmaal zoo snel als het verkeer per boot en drie maal sneller dan het verkeer over de spoorbaan. De grootste bijzonderheid van het gebruik van vliegtuigen is, dat men in den regel daarmede per dag gemiddeld 1200 K. M. kan afleggen, een afstandsprestatie, welke door geen ander middel van vervoer geëvenaard wordt.

Het luchtverkeer is uiterst geschikt voor het vervoer van passagiers en goederen en wel voornamelijk goederen van betrekkelijk groote waarde of waren, die aan bederf onderhevig zijn.

Het nuttig laadvermogen der vliegtuigen is voorloopig nog beperkt, van 1000—2000 K. G. Ten einde dus een groot vervoer tot zich te trekken, moet de frequentie van het verkeer worden verhoogd en is dus het luchtverkeer te vergelijken met dat van tram en autobus. Voor het verwerken van een dergelijk verkeer van groote capaciteit is de luchtweg geschikt. Deze weg heeft het voordeel, geen onderhoud te behoeven. Een voornaam onderdeel echter van het luchtverkeer is de zgn. grondorganisatie en dat het luchtverkeer niet een nog grootere uitbreiding heeft gekregen dan thans het geval is, vindt alleen verklaring in het feit, dat de grondorganisatie zich trager ontwikkelt dan de vliegtuigtechniek zelve.

Voor het luchtverkeer worden nl. luchthavens vereischt (\pm 64 H. A. groot), welke moeten voorzien zijn van werkplaatsen, directie- en douanegebouwen, loodsen tot het onderbrengen van vliegtuigen, hotels, stations voor draadloze telefonie en telegrafie, nachtverlichtingsinstallaties, enz. Langs den luchtweg moeten bebakeningen voor het nachtvliegen worden aangebracht; er moeten terreinen voor tusschenlandingen worden aangelegd. De uitgaven voor deze grondorganisatie zijn echter zeer gering in vergelijking met die, welke gemoeid zijn met den bouw van spoorbanen en alle daarvoor benodigde kunstwerken of met den aanleg van zeehavens, kanalen en sluisen, de bebakening en betonning voor het verkeer te water, loodswezen, enz. Ook bedienen de luchthavens in den regel trajecten van vele honderden kilometers.

Dit op den voorgrond gesteld, doen zich 3 vragen voor, welke wij hieronder willen beantwoorden:

1. Is het luchtverkeer levensvatbaar?
2. Is het veilig?
3. Kan het rendabel gemaakt worden?

Begin 1919 twijfelde niet alleen een deel der bevolking, doch ook een groot deel der personen in leidende posities aan de levensvatbaarheid van het luchtverkeer. Echter werd deze twijfel niet gedeeld door de oprichters van de K. L. M. te weten:

Bataafsche Petroleum Mij.,
Wm. H. Müller & Co.,
Administratiekantoor Unitas,
Lippmann, Rosenthal & Co.,
Twentsche Bank,
Rotterdamsche Bankvereniging,
Nederlandsch-Indische Handelsbank,
Nederlandsche Handel Maatschappij,
Bank Associatie,
Holland-Amerikalijn,
Kon. Stoomboot Maatschappij,
Koninklijke Paketvaart Maatschappij,

die 7 October de K. L. M. stichtten. Het statutair kapitaal bedroeg f 5.100.000, waarvan f 1.020.000 werd volgestort.

Na de oprichting werd contact gezocht met de Nederlandsche Regeering en met buitenlandse luchtvaartmaatschappijen, terwijl de inwendige organisatie geheel moest worden opgebouwd.

17 Mei 1920 werd het luchtverkeer aangevangen met een anderdaagschen dienst tusschen Amsterdam en Londen. Omtrent de prestaties van de K. L. M. sinds dien datum, kunnen de volgende bijzonderheden worden gegeven:

Jaar	Vliegreun	K.M.	Ton/(K.M. ¹⁾)
1920	606	81.810	17.000
1921	2.591	349.785	148.000
1922	2.940	396.900	163.000
1923	3.996	540.000	239.000
1924	5.849	789.615	359.000
1925	8.177	1.103.895	610.000
1926 (raming)	1.000.000

¹⁾ Hieronder wordt verstaan een beschikbaar laadvermogen van 1000 K.G. gedurende een vervoer over een afstand van 1 K.M.

Vergelijken wij het luchtnet van Europa over de jaren 1920 t/m 1926, dan zien wij, dat dit zich steeds meer verdicht en dat het aantal luchtlijnen en de frequentie op deze lijnen zeer sterk groeit. De gemiddelde snelheid van de gebruikte vliegtuigen, alsook het nuttig laadvermogen, nemen steeds toe, terwijl de ton/K.M.-productie belangrijk is uitgebreid.

De ontwikkeling van het luchtverkeer. n.l. van Augustus 1919 tot Mei 1926 is ondanks den ongunstigen politieken en economischen toestand van Europa zeer snel geweest. Geen enkel ander verkeersmiddel zou in dit tijdperk een verkeersnet hebben kunnen opbouwen, zooals dit door het vliegtuig is geschied. Zouden er thans nog velen zijn, die aan de levensvatbaarheid van het luchtverkeer twijfelen? Het is haast niet mogelijk.

Veiligheid. De veiligheid van het luchtverkeer heeft nog meer ieders belangstelling dan de rentabiliteit, daar toch een ieder bij deze veiligheid belang heeft en nu de leeftijds grenzen van de passagiers zich hebben uitgebreid van enkele weken tot ongeveer 90 jaar, raakt de veiligheidskwestie alle familieverhoudingen.

De veiligheid van het luchtverkeer neemt steeds toe, en daarmee ook het vertrouwen van het publiek. De toenemende veiligheid is o.m. te danken aan de betere grondorganisatie, d.w.z. betere inrichting van de vliegerterreinen, uitgebreider werberichtendienst, beter systeem van radio-berichten, toenemende betrouwbaarheid van de radio-telefonie, goede nachtverlichting en in het algemeen beter signaal-systeem. Vele uitvindingen moeten hier nog worden toegepast en voor de wetenschap blijft nog een ruim veld tot onderzoek over; de moeilijkste opdracht is nog steeds het luchtverkeer mogelijk te maken bij mist.

De veiligheid wordt verder belangrijk vergroot door betere vliegeigenschappen der vliegtuigen. Eerst thans is goed bekend, welke eischen men een vliegtuig moet stellen voor een veilig luchtverkeer. Verder zullen in een vliegtuig nog verbeteringen moeten worden aangebracht aan de instrumenten en ten slotte aan den motor. De betrouwbaarheid van de vliegtuig-motoren neemt gestadig toe en binnen afzienbaren tijd zal men zeker het gebruik van verscheidene motoren per vliegtuig toepassen. Het personeel heeft zich inmiddels de noodige vaardigheid voor de bediening van het luchtverkeer eigen gemaakt. Evenals vroeger aan de levensvatbaarheid, wordt thans nog aan de veiligheid door een groot aantal personen getwijfeld. Er bestaat echter geen enkele reden, waarom het luchtverkeer niet even veilig te maken is als het verkeer per boot en te land.

De eerste 6 jaren van het luchtverkeer hebben aangetoond, dat dit verkeer reeds een groote mate van veiligheid bezit en nog dagelijks verbetert. Verwacht mag worden, dat de volgende 6 jaren vooral op dit punt groote vorderingen gemaakt zullen worden.

Van het vervoer van de K. L. M. sinds 17 Mei 1920, geeft de hierna volgende tabel een denkbeeld.

Het aantal passagiers, dat de Fransche en Engelsche luchtvaartmaatschappijen sinds 1919 tusschen Londen en Parijs hebben vervoerd, bedraagt ongeveer 75.000.

Het ideaal is een vliegtuig te bouwen, dat rechtstandig kan dalen en opstijgen.

Vervoer					
internationaal					locaal
Jaar	Passagiers	Goederen in K.G.	Post in K.G.	Pakketpost in K.G.	Plezier-vliegers
1920	345	21.963	2.962	—	—
1921	1.664	38.908	1.548	—	135
1922	1.414	90.531	1.035	2.737	2.366
1923	3.937	166.288	1.708	7.294	1.923
1924	3.648	146.650	1.639	10.498	2.533
1925	5.729	225.471	2.081	7.065	6.873

De bestuurbaarheid van de vliegtuigen bij geringe snelheid is de laatste jaren belangrijk vooruit gegaan. Men mag er rekening mede houden, dat de landingsnelheid van vliegtuigen nog kan worden verminderd en het is niet uitgesloten, dat vliegtuigen in de toekomst nagenoeg verticaal zullen kunnen dalen en stijgen. Het luchtverkeer zal dan tot het veiligste verkeer kunnen worden gerekend.

De gestadige uitbreiding van het luchtverkeer toont ook aan, dat het publiek vertrouwen in dit middel van vervoer heeft gekregen.

Rentabiliteit. De exploitatie van het luchtverkeer gedurende de jaren 1920 t/m 1925 heeft een belangrijk verlies opgeleverd. Met het oog op de levensvatbaarheid van het luchtverkeer en de groote rol, welke het luchtverkeer in de samenleving zal spelen, hebben de Regeeringen van bijna alle landen in Europa aan de maatschappijen, welke het luchtverkeer exploiteeren, subsidies toegekend, ter tegemoetkoming in de geleden verliezen.

Deze subsidie bedraagt voor de buitenlandse maatschappijen ± f 1.20 per K.M. De contracten, welke de buitenlandse maatschappijen met hun regeeringen hieromtrent hebben afgesloten, zijn in den regel van langdurigen aard. De Engelsche maatschappij Imperial Airways sloot met haar regeering een contract voor 10 jaren af, waarbij deze Regeering zich verplichtte aan de maatschappij een subsidie van £ 1.000.000.—, verdeeld over 10 jaren, ter beschikking te stellen.

Jaar	Totaal Subsidie der K. L. M.	Subsidie per K.M.
1920.....	f. 123.683,55	f. 1.51
1921.....	282.629,18	0.80
1922.....	325.000,—	0.82
1923.....	400.000,—	0.74
1924.....	400.000,—	0.51
1925.....	300.000,—	0.27

Zooals er velen twijfelden aan levensvatbaarheid en veiligheid van het luchtverkeer, zijn er ook velen, die twijfelden, of het luchtverkeer wel ooit rendabel zal worden. De cijfers, waarover de K.L.M. beschikt, wijzen er op, dat, indien de waargenomen ontwikkeling zich voortzet, zooals tot op heden, deze twijfel ongegrond geacht mag worden.

Jaar	Prijs per ton/K.M.	Verhouding tusschen exploitatie-inkomsten en -uitgaven (dus geen afschrijvingen), de inkomsten uitgedrukt in procenten der uitgaven.
1921	—	40,8 %
1922	f 4,74	33,8 %
1923	3,—	43,3 %
1924	2,23	54,4 %
1925	1,80	65,— %
1926	1,25 (geraamd)	

Bij een kostprijs per ton/K.M. van ± 60 cent, is het luchtverkeer rendabel. Waar de kostprijs per ton/K.M. in 1925 ongeveer 40 pCt. bedroeg van den kostprijs in 1922, moet men erkennen, dat de vermindering van den kostprijs gedurende deze 4 jaren zeer belangrijk is geweest.

Over het jaar 1926 wordt een kostprijs verwacht van f 1.25. Deze verlaging is te danken aan toepassing van grootere vliegtuigen, luchtgekoelde motoren,

metalen schroeven, rendabeler vliegtuigen als Fokker F VII A, uitbreiding bedrijf, enz. Is deze kostprijs van f 1.25 bereikt, dan moet deze nog met 50 pCt. verminderen om tot een kostprijs te komen, waarbij het luchtverkeer rendabel is te maken.

In het luchtverkeer kan men rekenen, dat ongeveer 50 pCt. van de geproduceerde ton/K.M. worden verkocht. Bij een verkoop van 40 ton/K.M. moet men dus rekening houden met een productie van 80 ton, K.M. Voor een passagier van Holland naar Engeland, aannemende, dat hij met zijn bagage ± 100 K.G. weegt en dat de afstand Amsterdam—Londen 400 K.M. bedraagt, vereischt dus dit vervoer 40 ton/K.M. Het tarief Londen—Holland bedraagt £ 4.- (f 48), dus per ton/K.M. bedragen de inkomsten f 1.20.

Zonder te rekenen op de toepassing van nieuwe principes in het luchtverkeer, uitsluitend ons baseerend op onze ervaringen en op een geleidelijke vergrooing van het bedrijf, wordt aangenomen, dat een kostprijs van f 0.60 per ton/K.M. binnen 8 jaar zal worden bereikt. Met het oog hierop is dan ook aan de Regeering voorgesteld om een nieuwe overeenkomst aan te gaan voor den duur van 8 jaar. Voor deze nieuwe overeenkomst zal niet alleen een belangrijk bedrag van de regeering worden gevraagd, maar tevens zal ook een uitbreiding van kapitaal voor de K. L. M. noodzakelijk zijn. De oude aandeelhouders der K. L. M. zegden reeds een belangrijk gedeelte van dit nieuwe kapitaal toe, terwijl bij deze kapitaalsuitbreiding aan enkele belangrijke ondernemingen de gelegenheid zal worden geboden hieraan deel te nemen.

A. PLESMAN.

HET CHINEESCHE ELEMENT IN NED.-INDIË.

Mr. Phoa Liong Gie, oud-Voorzitter van Chung Hwa Hui, schrijft ons:

De redactie veroorlove ook ons enkele opmerkingen te maken, naar aanleiding van de beschouwingen van den heer H. J. Groeneveld over het Chineesche element in Ned.-Indië.

De Heer G. ontken het bestaan van een „Chineesch probleem”. Hij geeft daarmee blijk van een absoluut gemis aan kennis van Nederlandsch-koloniale aangelegenheden. Terecht heeft dan ook Prof. Westra de meening van den heer H. onderschreven. Het Chineesche probleem bestaat sinds lang, doch trad eerst met de inzet van de z.g. Chineesche beweging in uitgesproken vorm naar voren. De minderwaardige rechtstoestand waarin de Indische Chineezzen verkeerden en de categorische achterstelling in het dagelijksche verkeer deden „met de opleving in het Oosten” onder hen een streven ontstaan „naar verovering van een sociaal-juridische positie equivalent aan de beteekenis, die hunne groep in de Indonesische maatschappij heeft”. Deze Chineesche beweging nu, (met rake hand, uitmuntende kennis en groote onpartijdigheid geschetst en besproken door wijlen Mr. P. H. Fromberg Sr., den eminenten sino-jurist, in zijn klassiek geworden boekje „De Chineesche beweging op Java” 1911) houdt zich niet onledig met bespiegelingen over „verloren goede zaken als opium- en speelpacht, pandhuis en particuliere landerijen en den onrechtvaardigen greep van den fiscus”, doch richt zich doelbewust en vastberaden op de verwerkelijking van het adagium „dat het staatsbestuur volgens normen van recht behoort plaats te hebben”. Zij heeft als zoodanig vele resultaten geboekt (Zie bijv. Mr. Fromberg's Verspreide Geschriften 1926 p. 428—431, 780—781) en bestaat als zoodanig ook heden nog. Dit werd dan ook terecht geconstateerd door Mr. Fromberg in zijn prae-advies aan de Ned. Chin. Ver. te Amsterdam (1923). „Stellig is nog niet alles bereikt”, aldus schreef hij, „waarop een intelligente groep als de Chineezzen in Indië vormen, aanspraak mag maken”. (Versp. Gesch. p. 813). De Indische Chineezzen zijn het Gouvernement dankbaar voor de in den loop der jaren aangebrachte wijzigingen en verbeteringen, doch,

zoolang in de Indische wetgeving den Chineezzen een minderwaardige positie blijft toebedeeld (art. 109 R. Rt., thans art. 163 Wet op de Staatsinr. van N.-I. Ned. Stb. 1925, 327) en bij de behandeling van de Chineezzen door Ind. autoriteiten rechtsmisbruik, willekeur en machtsoverschrijding nog schering en inslag zijn (Verg. onze artikelen in het Weekblad van het Recht Nos. 11380, 11383, 11394, 11415 en n.a.d. Mr. S. J. M. Wijthoff in W. 11389 en 11424), zoolang zal ook de Chineesche beweging bestaan. En Mr. W. J. L. van Es geeft dan ook blijk van een beter begrip van en verstandiger kijk op de beproven kwestie, als hij naar aanleiding van het Gedenkboek van Chin. Ver. in Nederland Chung Hwa Hui, in een recent artikel schrijft: „Indien dan dit Gedenkboek duidelijke sporen vertoont van ontevredenheid over het Hollandsche beleid in Indië, indien wij hier uitingen zien van een groep van Nederlandsch-Indische onderdanen, zooals er andere groepen zijn, die zich tegen toestanden aldaar verzetten en scherpe woorden laten hooren, dan is aandacht geboden en lijkt het onze onafwijsbare plicht nauwgezet te onderzoeken in hoeverre het Hollandsch beleid in Indië gebreken bezit die wegneembaar zijn”. (Ind. Gids, Aug. p. 687).

T. a. v. de ongedocumenteerde mededeeling van den heer G. over „den slappen fiscus en de Chineesche handelaren” kan worden opgemerkt, dat „het een feit is”, dat de Chineezzen nog een vijftal jaren geleden (dus zeker een 20-tal jaren terug) zuchtten onder een zwaarder belastingdruk dan de Europeanen, dat zij aan de bedrijfsbelasting *meer* betaalden dan Europeanen aan inkomstenbelasting, aan welken toestand eerst een einde kwam door Ind. Stb. 1921, 312, waarbij een algemeene inkomstenbelasting werd ingevoerd, die voor alle bevolkingsgroepen geldt (Fromberg l.c. p. 780). De „eenigermate ontwikkelde Chinees weet zeer goed wat recht en onrecht in de oogen van Europeanen zijn”, maar hij weet ook zeer goed, dat een unificatie op papier niet uitsluit een maken van onderscheid bij de practische uitvoering der wet.

De stelling dat „vooralsnog de Chinees uit de gebeurtenissen in zijn vaderland alleen de overtuiging (kan) putten, dat hij blij mag wezen in een land en onder een bestuur te mogen wonen en werken, waar rust en orde heerschen en het persoonlijk eigendom wordt geëerbiedigd” is ridicuul. De heer G. schijnt niet te weten, dat de in Indië uit aldaar gevestigde ouders geboren Chineezzen naar stellig Nederlandsch recht behooren tot het *Nederlandsche* staatsverband. (art. 1 Wet op het Ned. Onderdaanschap Ned. stb. 1910, 55).

Het Ned. Onderdaanschap is volgens de door den Reg. gemachtigde voor Alg. Zaken Mr. J. J. Schrieke in de Volksraadsvergadering van 25 Juni 1924 gedane verklaring: een lidmaatschap van een rechtsgemeenschap, met alle daaraan verbonden rechten; het is staatsburgerschap, het is *vol* burgerschap! Welnu, als de Indische Chineezzen in hun hoedanigheid van Nederlandsche onderdanen vragen om een gelijkwaardige behandeling als andere Nederlandsche onderdanen krijgen, dan verwijze men hen niet naar toestanden in hun land van origine, waaraan het Ned. Gouvernement zelf, vrijwillig, hen heeft onttrokken.

Tot slot, de door den heer H. gebezigde uitdrukking „Protector against Chinese” geeft den toestand zuiver weer. Het bewijs ervan vindt de heer G. behalve in de Volksraadsrede van Prof. Westra ook in de Kamerrede van wijlen senator van Kol (Hand. 1e Kamer 1923/1924). Het feit, dat de betrokken ambtenaar voor Chineesche Zaken dezer dagen een decoratie kreeg, doet niet af aan de materiele waarheid van de door genoemde heeren gemaakte opmerkingen.

Leiden, 7 September 1926.

* * *

Naschrift. De Redactie was zoo vriendelijk, mij tot een naschrift bij het bovenstaande gelegenheid te geven. Tevens wil ik daarbij met een enkel woord het

artikel van Prof. Westra in het no. van 1 dezer aanroeren.

Het komt mij voor, dat de Heer P. L. G. wel wat al te hard van stal loopt. Bij nauwkeurige lezing van mijne opmerkingen zal de Heer P. L. G. moeten constateeren, dat ik het bestaan van een „Chineesch probleem” niet heb ontkend, doch dit in het midden heb gelaten, slechts te kennen heb gegeven, dat het vraagstuk der Chineezeeën een der vele vraagstukken is, waarvoor eene Regeering als de N.-I. zich bij voortdoring ziet geplaatst, en dat overigens op grond van de argumenten van den Heer Helfferich niet aan te nemen is, dat dit vraagstuk thans in belang uitsteekt boven vele andere. Mijn commentaar richtte zich dan tegen die argumenten en het doet mij genoegen, daarbij den Heer P. L. G. aan mijne zijde te zien, waar hij zegt: „deze Chineesche beweging nu houdt zich niet onledig met bespiegelingen over verloren goede zaken als opium- en speelpacht, pandhuis, particuliere landerijen en den onrechtvaardigen greep van den fiscus”, alle welke punten de Heer H. als grieven van Chineezeeën meende te berde te moeten brengen.

Ik moge al niet over cijfers te beschikken hebben ten bewijze, dat een 20-tal jaren geleden tal van Chineesche zaken aan de contrôle van den fiscus ontsnapte, ieder die in de practijk met den Chineeschen handel in het eerste decennium van deze eeuw te maken had, weet daarvan mee te praten. Bij faillissementen vooral bleek maar al te vaak, hoe uitermate moeilijk ambtenaren uit de boeken wijs konden worden.

De Heer P. L. G. meent verder, dat mijne verwijzing naar de toestanden in China belachelijk is, op grond van het Nederlandsche onderdaanschap der in Indië geboren Chineezeeën. Deze onvriendelijke kwalificatie mogen dan ook de Heeren Helfferich en Prof. Westra zich aantrekken, want deze Heeren hebben bij hun betoog ter aantooning van het „Chineesche probleem” niet nagelaten naar de gebeurtenissen in China, resp. het Oosten te verwijzen. De Heer H. zegt: „De onrust wordt versterkt door den invloed van het Oosten. De Chineezeeën ruiken de morgenlucht van vrijheid en gelijkheid. Waarom zouden ze niet hetzelfde bereiken als de Japanners?”. En Prof. Westra: „Juist, waar door de opleving van het Verre Oosten de belangrijkste groep rond de Pacific, de Chineezeeën, zich haar positie meer en meer is bewust geworden, etc”. Ik geef echter toe, dat het voor Nederlandsche onderdanen niet noodig is, zich door gebeurtenissen in een land als China te laten beïnvloeden ter versterking van eigen positie. Overigens moge ik den Heer P. L. G. verwijzen naar het eerste artikel van den Heer H., waar deze o. m. betoogt, dat het beleid der overheid in N.-I. niet vermocht heeft, uit de Chineezeeën in den loop van 300 jaren N.-I. burgers te maken.

Gaarne zie ik verder de erkenning van den Heer P. L. G., dat de Chineesche beweging als zoodanig vele resultaten heeft geboekt, al is nog niet alles bereikt, waar deze groep aanspraak op meent te mogen maken. Dat heeft ze dan gemeen met meer groepen in de maatschappij.

Met betrekking tot de 2de alinea van het artikel van Prof. Westra, waar deze de onwenschelijkheid betoogt van maatregelen tegen buitenlandsch kapitaal of vreemde onderdanen, moge ik opmerken, dat zulke maatregelen ook door mij in het minst niet zijn bepleit.

H. J. GROENEVELD.

DE MILLIOENENNOTA.

De op 21 September 1926 bij de Tweede Kamer ingezonden „Nota betreffende den toestand van 's Lands financiën” leert ons omtrent dien toestand het volgende:

De definitieve cijfers van het dienstjaar 1923, welke wij ten vorigen jare publiceerden (E.-S. B. van 16 Sept. 1925), toonen geen wijziging.

De cijfers van het dienstjaar 1924 zijn als volgt (in millioenen):

	Totaal	Buitengewoon	Crisisdienst	Gew. dienst
Uitgaven	702,8	90,1	4,9	607,8
Ontvangsten ..	642,6	30,8	2,8	609,-
Tekort	60,2	59,3	2,1	
Overschot				1,2

Het tekort op den *gewonen* dienst werd in de vorige Nota geraamd op f 28.652.000 (deze en de volgende cijfers zijn afgerond op 000), terwijl thans een overschot aanwezig blijkt van f 1.198.000. Dit gunstig verschil is toe te schrijven zoowel aan eene wijziging in de cijfers der uitgaven als in die der ontvangsten. Werd ten vorigen jare, voor zooveel de uitgaven betreft, voor den *gewonen* dienst een voorloopig totaalcijfer genoemd van f 608.960.000, dit totaal is thans nader vastgesteld op f 607.825.000.

Do gewone middelen werden ten vorigen jare opgenomen met een totaalcijfer van f 580.308.000. Dit totaal blijkt thans te bedragen f 609.023.000. Als voornaamste ontvangsten kunnen genoemd worden: de meerdere opbrengst der zegelrechten, der inkomsten van de gewone domeinen, voorts van hetgeen meer werd ontvangen wegens rente van ingevolge de Woningwet verleende voorschotten, wegens pensioensbijdragen voor het personeel, ressorteerende onder het Departement van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, wegens andere ontvangsten het Departement van Financiën betreffende, wegens winst van het Staatsbedrijf der Posterijen, Telegrafie en Telefonie.

De voorloopige gegevens van het dienstjaar 1925 leveren de volgende uitkomst op (in millioenen):

	Totaal	Buitengewoon	Gew. dienst
Uitgaven	633,4	72,6	590,7
Ontvangsten ..	668,9	36,6	632,3
Tekort		36,0	
Overschot	5,5		41,6

Het voor het jaar 1925 op den *gewonen* dienst becijferd overschot bedraagt f 41.595.000. Blijkens de aanvankelijk toegestane begrotingen werd aan *gewone* uitgaven geraamd f 598.688.000, terwijl onder de geraamde middelen een bedrag af f 591.854.000 als *gewone* ontvangsten werd aangemerkt. Aanvankelijk werd dus een tekort verwacht van f 6.834.000. Het thans becijferd overschot geeft dus, in vergelijking met het aanvankelijk geraamde tekort, een gunstiger uitkomst van f 48.429.000.

Onderstaand staatje geeft een overzicht van deze cijfers (in millioenen):

1925	Aanvankelijk toegestaan	Voorloopig resultaat	Vershil en oorzaak
Gewone dienst	598,7	590,7	8 gebleven beneden de raming.
Uitgaven	591,9	632,3	40,4 hogere opbrengst dan de raming.
Ontvangsten			
Tekort	6,8		gunstiger uitkomst dan aanvank. v. e. w.
Overschot		41,6	48,4 dan aanvank. v. e. w.

De meerdere ontvangsten zijn voor een belangrijk deel nl. f 9.107.000 toe te schrijven aan de oorlogswinstbelasting, welke opbrengst tot 1 Januari 1925 aan den *crisisdienst* ten goede kwam, doch, daar met dien datum de *crisisdienst* werd opgeheven, sedert wel aan den *gewonen* dienst moest worden ten goede geschreven. Zoo nog veel baten uit die belasting te wachten waren, ware het juister ze voortaan, na een daartoe strekkende wotsherziening, aan het Leeningsfonds 1914 ten goede te doen komen. Onder de gegeven omstandigheden bestaat daartoe geen reden. Intusschen wordt op een opbrengst, bij de raming van den *gewonen* dienst, uiteraard niet gerekend. Ook in 1925 was de post voor memorie uitgetrokken, zoodat de volle opbrengst — ruim f 9 millioen — tot de overschrijding van de raming der *gewone* middelen heeft bijgedragen.

De middelen, behoorende tot de groep A—F, brachten f 31.287.000 meer op dan de raming. Méer werd verkregen uit de vermogensbelasting f 1.549.000, uit de dividend- en tantiëmebelasting f 6.035.000, uit de rechten op den invoer, verhoogd bij de wet van 20 December 1924 (*Staatsblad* no. 568), f 5.521.000, uit den bieraccijns f 1.956.000, uit den suikeraccijns

f 2.852.000, uit den tabakaccijns, verhoogd bij de wet van 20 December 1924 (*Staatsblad* no. 556), f 2.395.000, uit de belasting op de rijwielen f 1.486.000, uit de zegelrechten f 6.955.000, uit de registratierechten f 2.763.000, uit de successierechten f 2.143.000, uit de inkomsten der gewone domeinen f 648.000 en uit de loodsgelden f 1.084.000. Daarentegen bleef de inkomstenbelasting met f 3.418.000 bij de raming ten achter, althans voor zooveel de tot dusverre bekende cijfers betreft, terwijl de gedistilleerdaccijns f 2.730.000 minder opbracht.

De overige middelen brachten, voor zooveel den gewonen dienst betreft, f 75.000 meer op dan verwacht werd. Méér werd o.a. verkregen uit rente van voorschotten aan vreemde Mogendheden en van andere door den Staat verleende voorschotten f 4.251.000, uit teruggave door provinciën en gemeenten wegens het aandeel der niet ton behoefte van 's Rijks kas geheven opcenten in de kwade posten op de directe belastingen f 2.330.000 en uit winst van het Staatsbedrijf der Posterijen, Telegrafie en Telefonie f 5.739.000. Beneden de raming bleven o.m. de bijdragen van het personeel ressorteerende onder het Departement van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen voor eigen pensioen en weduwen- en weezenpensioen met f 4.707.000 en de baten voortvloeiende uit het Staatsmijnbedrijf, na aftrek van de vrachten en verdere onkosten op den verkoop van de producten vallende, met f 9.654.000.

Zoals hierboven reeds werd medegedeeld, bleven de gewone uitgaven beneden de oorspronkelijk toegestane bedragen met f 7.959.000.

Dit blijkt uit onderstaand overzicht:

Hoofdstuk	Overschrijding	Minder uitgegeven
I Huis der Koningin		f 249.000,—
II Hooge Colleges ..		103.000,—
III Buitenl. Zaken ..		305.000,—
IV Justitie		621.000,—
V Binn. Z. en Landb.		893.000,—
Va Onderwijs	f 3.171.000,—	
VI Marine		1.392.000,—
VIIA Nat. Schuld		10.169.000,—
VII B Financiën	1.878.000,—	
VIII Oorlog		1.829.000,—
IX Waterstaat		13.163.000,—
X Arb., Hand., Nijv.	15.992.000,—	
XI Koloniën		236.000,—
XII Onvoorzien		40.000,—
	f 21.041.000,—	f 29.000.000,—
		21.041.000,—
Blijft minder uitgegeven		f 7.959.000,—

De Nota geeft van dit staatje eene uitvoerige toelichting.

Vervolgens bevat zij het gebruikelijk overzicht van de laatste 20 jaar, waarbij wederom de cijfers betreffende de dienstjaren 1914 tot en met 1924 zijn opgenomen na uitschakeling van de crisisontvangsten en -uitgaven.

Dienstjaren.	Voor- of na-deelige saldi van den gewonen dienst	Voor- of na-deelige saldi v. d. buitengewonen dienst	Voor- of na-deelige saldi van den geheelen dienst
	Gld.	Gld.	Gld.
1906 t/m.			
1915	— 18.081.000,—	— 84.335.000,—	— 102.416.000,—
1916	+ 20.276.000,—	— 20.189.000,—	+ 88.000,—
1917	+ 36.345.000,—	— 30.043.000,—	+ 6.302.000,—
1918	— 4.311.000,—	— 67.976.000,—	— 72.288.000,—
1919	+ 22.286.000,—	— 107.732.000,—	— 85.446.000,—
1920	+ 664.000,—	— 175.893.000,—	— 175.229.000,—
1921	— 12.886.000,—	— 284.021.000,—	— 296.907.000,—
1922	— 33.339.000,—	— 173.571.000,—	— 206.910.000,—
1923	— 14.182.000,—	— 78.186.000,—	— 92.368.000,—
1924	+ 1.198.000,—	— 59.285.000,—	— 58.087.000,—
1925	+ 41.595.000,—	— 36.014.000,—	+ 5.581.000,—
1906			
t/m'25	+ 39.565.000,—	— 1.117.245.000,—	— 1.077.680.000,—

Deze eindcijfers worden uit den aard der zaak eenigszins ongunstiger, wanneer in de becijferingen over het jaar 1906 als buitengewone uitgaven en ont-

vangsten worden aangenomen die, welke als zoodanig sedert 1907 gelden. De eindcijfers worden dan voor het geheele twintigjarige tijdperk (in miljoenen):

Voordeelig saldo gewonen dienst f 36.242
Nadeelig saldo buitengewonen dienst .. „ 1.113.922
Nadeelig saldo geheelen dienst f 1.077.680

Omtrent het loopende dienstjaar 1926 teekent de Nota aan, dat de begroting van uitgaven, zooals zij oorspronkelijk bij de wet is vastgesteld, een eindcijfer aanwees van f 691.370.000
waaronder aan buitengewone uitgaven „ 65.810.000
blijft voor gewone uitgaven f 625.560.000

De middelen waren geraamd op een totaal-bedrag van f 640.484.000
waaronder aan buitengewone ontvangsten „ 8.564.000
blijft gewone ontvangsten f 631.920.000

Het overschot op den gewonen dienst 1926 werd dus geraamd op f 6.360.000, hetwelk bestemd was voor de versterkte uitvoering der Zuiderzeewerken en voor geleidelijke overbrenging van de opbrengst der rijwielenbelasting naar het wegenfonds.

Sedert de vaststelling van deze begroting zijn verhoogd:

Hoofdstuk VI bij de wet van 31 Juli 1926 (*Staatsblad* no. 267) (benoeming raad-adviseur en kosten nieuwen aanbouw), met f 2.201.000,—

Hoofdstuk VII B bij de wet van 31 Juli 1926 (*Staatsblad* no. 258) (uitkeering aan E. G. Wentink, te 's-Gravenhage), met „ 26.000,—

Hoofdstuk VII B bij de wet van 31 Juli 1926 (*Staatsblad* no. 255) (verstreking van kapitaal aan het Zuiderzeefonds), met „ 1.028.000,—

Hoofdstuk IX bij de wet van 31 Juli 1926 (*Staatsblad* no. 273) (uitkeeringen aan het Zuiderzeefonds), met „ 5.672.000,—
f 8.927.000,—

terwijl is *verminderd*:

Hoofdstuk X bij de wet van 31 Juli 1926 (*Staatsblad* no. 270) (diversen), met „ 21.000,—

blijft verhooging f 8.906.000,—

Voorts zijn nog aanhangig de volgende suppletoire ontwerpen:

Verhooging van het XIde hoofdstuk der Staatsbegroting (Gedrukte Stukken, Zitting 1925—1926, no. 344) (verhooging bijdrage aan de geldmiddelen van Suriname) f 320.000,—

Wijziging van Hoofdstuk V (Gedrukte Stukken, 1925—1926, no. 351) (diversen) „ 338.000,—

Verhooging van hoofdstuk VII B der Staatsbegroting (Gedrukte Stukken, Zitting 1925—1926, no. 390) (Uitkeering aan de Handelsvennootschap onder de firma Jac. Smits en Co. en anderen) „ 178.000,—

Te zamen f 9.742.000,—

In dit totaal is f 4.295.000,— begrepen aan buitengewone uitgaven, zoodat een bedrag van f 5.447.000 komt ten laste van den gewonen dienst. Dit laatste bedrag is dan nog te verminderen met eene meerdere ontvangst onder de middelen van f 1.100.000,— als restitutie door Nederlandsch-Indië in de kosten van den vlootbouw, staande tegenover de verhooging van hoofdstuk VI.

De verhooging van den gewonen dienst bedraagt derhalve f 4.347.000.

Er was een geraamd overschot van f 6.360.000, hetwelk thans verminderd is tot f 2.013.000, dienende tot geleidelijke overbrenging van de opbrengst der rijwielenbelasting naar het wegenfonds, waarvoor een bedrag van rond f 2 miljoen was aangenomen.

Overigens valt uit den aard der zaak omtrent den

afloop van het dienstjaar 1926 nog uiterst weinig te zeggen. Blijkens de maandelijksche middelen-staten overschreed de opbrengst van de in die staten genoemde middelen over de eerste acht maanden de raming met rond *f* 17,9 miljoen.

Uit een en ander mag verwacht worden, dat het dienstjaar 1926, voor zooveel den gewonen dienst betreft, in geen geval een tekort zal aanwijzen.

* * *

Thans zijn wij genaderd tot het dienstjaar 1927.

Van de raming der uitgaven voor genoemd dienstjaar in vergelijking met de bedragen, welke aanvankelijk voor 1926 in de begrotingswetten zijn toegeestaan, geeft nevenstaande staat een beeld.

Met betrekking tot dezen staat moet er in de eerste plaats op worden gewezen, dat in de uitgaven voor 1927 in tegenstelling met die voor 1926 geen uitgaven begrepen zijn voor de *Staatsmijnen*, aangezien deze zijn opgenomen in een afzonderlijk wetsontwerp in den trant van de begrotingen van de bedrijven, die onder de Bedrijvenwet vallen.

In de eigenlijke Staatsbegroting komen thans ter zake van de *Staatsmijnen* onder de gewone uitgaven en inkomsten geen andere bedragen voor dan de onder de middelen geraamde rente van een obligatieschuld van *f* 35 miljoen à 5¼ pCt., terwijl op hoofdstuk VII^A het aflossingsbedrag van deze schuld ad *f* 780.000 naar den buitengewonen dienst is overgebracht. Wil men dus ter verkrijging van een zuiverder vergelijking tusschen de gewone uitgaven der dienst 1926 en 1927 den invloed der *Staatsmijnen* uit beide diensten weglaten, dan moet het totaal der gewone uitgaven voor 1926, ad *f* 625.560.000, met *f* 41.620.000 worden verminderd en het totaal der gewone uitgaven voor 1927 met *f* 780.000 worden ver-

Een tweede punt, waarop gewezen moet worden, is dat in bovenstaand totaalcijfer van de gewone uitgaven voor 1926 niet voorkomen een bedrag van *f* 2.201.000 Marine-uitgaven en *f* 2.409.000 Zuiderzee-uitgaven, waarop toch reeds bij de indiening der Staatsbegroting was gerekend en waarvoor dan ook van het begin af de dekking was aangewezen.

Brengt men de beide bovenstaande correcties aan, dan blijkt, dat de raming der gewone uitgaven voor 1926 moet verminderd worden met *f* 41.620.000 (de toenmaals geraamde uitgaven der *Staatsmijnen*) en vermeerderd met *f* 4.610.000 (*f* 2.201.000 + *f* 2.409.000).

Het geraamde cijfer der gewone uitgaven voor 1926 wordt alsdan *f* 588.549.000.

Het geraamde cijfer der gewone uitgaven voor 1927 is *f* 591.869.000.

Intusschen vereischt, zooals boven reeds bleek, voor een zuivere vergelijking ook dit laatste bedrag correctie. Het moet namelijk verhoogd worden met *f* 780.000, die, ten gevolge van de gestie met de mijnen, van den gewonen naar den buitengewonen dienst van hoofdstuk VII^A zijn overgebracht. Omgekeerd moeten deze laatste worden verminderd met de *f* 3.5 miljoen Marine-uitgaven en de *f* 1 miljoen Waterstaatuitgaven, die thans van buitengewoon naar gewoon zijn overgebracht. Bij Marine is hierdoor de laatste buitengewone uitgaaf verdwenen en derhalve de toestand, zooals die door verschillende omstandigheden sedert een tiental jaren was ingetreden, nu ten volle gesaneerd. Bij Waterstaat is andermaal *f* 1 miljoen van de tot dusver ten onrechte op buitengewoon gebrachte uitgaven naar gewoon overgebracht.

Uit een en ander blijkt, dat het cijfer der gewone uitgaven voor 1927, voor een zuivere vergelijking met dat voor 1926, moet verhoogd worden met *f* 780.000 en verlaagd met *f* 4½ miljoen. Het wordt dan *f* 588.149.000.

Met inachtneming van bovenstaande correcties is derhalve de lagere raming der gewone uitgaven voor 1927 dan die voor 1926, niet *f* 33.691.000, als op nevenstaand staatje genoemd, maar *f* 401.000.

Dit verschil is als volgt te specificeren:

	1927				1926			
	Totaal	Buitengewoon	Gewoon	Gewone dienst	Totaal	Buitengewoon	Gewoon	Gewone dienst
				Meer				Minder
Hoofdstuk I								
II	1.650.000,—	—	1.650.000,—	1.784.000,—	134.000,—	—	—	—
III	1.999.000,—	—	1.999.000,—	1.999.000,—	—	—	—	—
IV	4.038.000,—	—	4.038.000,—	4.473.000,—	435.000,—	—	—	—
V	27.900.000,—	—	27.900.000,—	28.006.000,—	105.000,—	—	—	—
V ^a	20.510.000,—	20.000,—	20.490.000,—	20.677.000,—	187.000,—	—	—	—
VI	142.025.000,—	—	142.025.000,—	144.915.000,—	2.891.000,—	—	—	—
VIIA	41.902.000,—	3.500.000,—	38.402.000,—	40.983.000,—	2.581.000,—	—	—	—
VII B	112.349.000,—	7.620.000,—	104.729.000,—	111.811.000,—	101.376.000,—	—	—	—
VIII	102.946.000,—	36.744.000,—	66.202.000,—	98.787.000,—	66.613.000,—	—	—	—
VIII	59.167.000,—	—	59.167.000,—	58.985.000,—	—	—	—	—
IX	190.587.000,—	—	190.587.000,—	45.843.000,—	—	—	—	—
X	70.618.000,—	—	70.618.000,—	70.617.000,—	—	—	—	—
XI	5.629.000,—	—	5.629.000,—	5.548.000,—	—	—	—	—
XII	50.000,—	—	50.000,—	50.000,—	—	—	—	—
	<i>f</i> 691.370.000,—	<i>f</i> 65.810.000,—	<i>f</i> 625.560.000,—	<i>f</i> 646.967.000,—	<i>f</i> 6.744.000,—	<i>f</i> 591.869.000,—	<i>f</i> 55.098.000,—	<i>f</i> 40.436.000,—
								Minder <i>f</i> 33.691.050,45

<i>Hooger:</i>	
Hoofdstuk I	f 134.000
„ III	„ 435.000
„ IV	„ 105.000
„ V	„ 187.000
„ V ^A	„ 2.891.000
„ VII ^B	„ 411.000
„ IX	„ 1.394.000
	f 5.557.000
<i>Lager:</i>	
Hoofdstuk VI	f 3.120.000
„ VII ^A	„ 2.573.000
„ VIII	„ 182.000
„ XI	„ 81.000
	f 5.956.000
Hooger	„ 5.557.000
Blijft lager	f 401.000

Van de *buitengewone uitgaven*, vermelden wij hier de Maaskanalisatie en het Julianakanaal resp. met f 2.139.000 en f 3.825.000, waarvan f 2.000.000 op den gewonen dienst is gebracht, eene uitkeering aan het Zuiderzeefonds voor den afsluitdijk ad f 3.500.000, aanleg van spoorwegen f 2.600.000, kapitaalverstrekking Staatsmijnen f 2.400.000, voorschotten Woningwet f 12.000.000, kapitaalverstrekking aan het Zuiderzeefonds f 6.253.000.

Aan het slot der Nota treft men enkele beschouwingen over de financieele vooruitzichten, die wij hieronder doen volgen:

De omstandigheid, dat een kleine verlichting van druk in zicht is gekomen, mag niet het oog doen sluiten voor het feit, dat het peil der uitgaven zich nog steeds op een bedenkelijke hoogte bevindt. In 1913 was het bedrag der gewone Staatsuitgaven f 219 miljoen. Dit staat gelijk, bij een indexcijfer van 170, met f 354 miljoen thans. In 1918 waren de 219 gestegen tot 333. In 1919 tot f 444 miljoen. In 1920 tot f 613 miljoen. En sedert is het cijfer in de buurt van dit laatste bedrag gebleven. De moeilijkheden waarmede, ondanks menig gunstig gegeven, ons land in economisch opzicht nog zoo veelzins te worstelen heeft, vinden zonder twijfel in den abnormaal hoogen belastingdruk voor een groot deel hare verklaring. Het blijft een gemeenschappelijk belang, door beperking van collectieve behoeften de voorwaarde te scheppen voor een duurzamen opbloei der welvaart. Ondergeteekende zou er daarom tegen willen waarschuwen, het doelpunt reeds bereikt te achten met de geringe verlichting, die thans mogelijk werd, en veel méér nog hiertegen, dat door verslapping van den drang tot bezuiniging ook deze onvoldoende verlichting weer in de waagschaal zou worden gesteld.

Want ook dit laatste gevaar is niet denkbeeldig. Ondergeteekende heeft gemeend, dat, nu de mogelijkheid zich voordeed, naast de voorgenomen belastingconversie een begin van belastingverlaging niet achterwege mocht blijven. Maar hij ontveinst zich niet, dat slechts zoo daaraan een streng volgehouden beperking gepaard gaat, deze verlaging ten slotte voldoende gerechtvaardigd zal blijken.

Voor de naaste toekomst immers zal, naast het normale accres der uitgaven, waarvan men slechts hopen mag dat het door een accres der middelen zal worden opgevogen, op eenige onvermijdelijke nieuwe uitgaven moeten worden gerekend. Een viertal daarvan moge hier in herinnering worden gebracht.

Vooreerst de sanering der pensioenlasten. Gelijk men weet, zal het bedrag, dat op grond van artikel 157 der Pensioenwet jaarlijks ten laste van de Staatsbegroting wordt gebracht, nog geruimen tijd stijgen, terwijl daarnaast rekening is te houden met het aanwezige tekort in het pensioenfonds. De Commissie-Van Vuuren, die dit vraagstuk aan een onderzoek heeft onderworpen, heeft in een voorloopig rapport aan den ondergeteekende het voorstel gedaan om, onder intrekking van de artt. 157, 1e lid 2e zin, en 166 der Pensioenwet, een annuïteit vast te stellen, die de Staat, in de plaats van het volgens die artikelen verschuldigde, 's jaars aan het fonds zou hebben uit te keeren, en deze annuïteit te bepalen op een zóddanig bedrag, dat daarmede niet slechts de lasten van artikel 157 zullen worden genormaliseerd, maar dat ook het tekort in het fonds geleidelijk zal worden aangevuld. Eene voorloopige berekening bracht de Commissie tot de uitkomst, dat deze annuïteit ongeveer f 34 miljoen 's jaars zou moeten bedragen. Ondergeteekende is van oordeel, dat op deze

wijze inderdaad eene aannemelijke regeling der betreffende aangelegenheid is te verkrijgen. Aangezien op de begroting voor 1927 ter zake van de pensioenen ingevolge de artikelen 157 en 166 rond f 28 miljoen is uitgetrokken, valt uit dezen hoofde in de naaste toekomst met eene uitgavenstijging van f 6 miljoen 's jaars te rekenen. Hiertegenover staat natuurlijk, dat de stijging der pensioenlasten, die thans ieder jaar de begroting ongunstig beïnvloedt en ditmaal vooral bij justitie en onderwijs merkbaar is, zich na deze normalisatie niet meer zal doen gevoelen.

In de tweede plaats de afschrijving op het spoorwegkapitaal. Uit recente berekeningen is gebleken, dat de afschrijving, welke ingevolge de gesloten overeenkomsten jaarlijks ten laste van de exploitatierekening der spoorwegmaatschappijen wordt gebracht, ook na de jongste verhooging nog blijft beneden het bedrag, dat op technische gronden noodzakelijk moet worden geacht en derhalve in geen geval kan strekken om den achterstand uit vroeger jaren in te halen. Eierin kan te minder worden berust nu door de opkomst van nieuwe verkeersmiddelen de spoorwegen uit hunne monopolistische positie worden teruggedrongen. Ondergeteekende stelt zich voor dit vraagstuk aan een nader nauwgezet onderzoek te onderwerpen, doch meent voorzichtigheidshalve reeds thans met hieruit voortvloeiende nieuwe lasten voor het Staatsbudget te moeten rekening houden, waarvan het bedrag misschien op f 5 miljoen 's jaars gesteld zal moeten worden.

In de derde plaats zal de versterkte storting in het Invaliditeitsfonds, waardoor de begroting voor 1927 met een nieuwe f 2 miljoen is belast, ook in de jaren 1928 en 1929 het budget nog respectievelijk met f 2 en f 4,2 miljoen doen stijgen. Te zamen alzoo in 2 jaar een stijging van f 6,2 miljoen.

In de vierde plaats zal de gewone dienst der Waterstaatsbegroting in de eerstvolgende jaren nog met rond f 4 miljoen moeten stijgen, die tot dusver onder buitengewoon zijn ondergebracht.

Van dit viertal toekomstige verhoogingen is feitelijk alleen de tweede onzeker. Een onzekerheid, die zoowel betreft het bedrag der versterkte afschrijving, als de vraag, of die afschrijving een nieuwen last voor het budget zal meebrengen. De mogelijkheid bestaat natuurlijk, dat de jongstelijk ingetreden tariefsverlaging in die mate en binnen een zóddanigen termijn zal worden opgevangen door een toenemend vervoer en eene verminderde declassering der reizigers, dat het subsidiebedrag, waarop in de aangeboden begroting gerekend is, voor het a.s. jaar te hoog geraamd zal blijken. De eerste resultaten doen te dien aanzien zelfs eene eenigszins gunstige verwachting koesteren. In dat geval zal het nieuw uitgetrokken subsidiebedrag in volgende jaren vanzelf grootendeels voor eene versterkte afschrijving kunnen worden beuittigd. Zekerheid daaromtrent valt uiteraard nog allerminst te verkrijgen. Zoo de tariefsverlaging niet voldoende slaagt, zal zij in een later jaar zelfs tot een hooger subsidie kunnen leiden dan het voor 1927 onderstelde, wijl dit laatste berekend is op een werking van het verlaagd tarief slechts over een half jaar (1 Juli tot 31 December 1926). De positie der spoorwegen kan ook overigens minder gunstig worden dan zij thans nog schijnt. Inzonderheid zoo, ondanks het toenemend autobusverkeer, zou worden voortgegaan met het opdragen aan de maatschappijen van de exploitatie van nieuwe niet-rendabele lijnen. Hiertegen zal dan ook moeten worden gewaakt.

In elk geval blijkt uit het hoven aangevoerde, dat de thans voorgestelde belastingverlaging onderstelt een ernstig voortgezette bezuiniging en dat zonder deze laatste van verdere stappen in dezelfde richting, hoe onmisbaar overigens voor het economisch leven, geen sprake zal kunnen zijn.

Op die voortgezette bezuiniging is dan ook het streven der Regeering gericht. Naast de bestaande Commissies, wier onderzoek naar bezuinigingsmogelijkheden onverzwakt wordt voortgezet, is o.a. met dit doel in den loop van dit jaar een Staatscommissie voor het lager onderwijs ingesteld. Het is een der minst opwekkende ervaringen in den bezuinigingsarbeid, dat ondanks de verschillende versoberingswetten, die in de afgelopen jaren op het gebied van het onderwijs tot stand kwamen, het eindcijfer van de begroting van dit hoofdstuk — hetwelk voor het overgrote deel op *wettelijke* uitgaven berust — niet de geleidelijke daling vertoont welke verwacht was, maar integendeel andermaal een kleine f 3 miljoen hooger moest worden geraamd. De aandacht der Regeering is op deze zaak ten volle gericht. Zij wacht met vertrouwen af de voorstellen, die haar gedaan zullen worden door de beide thans werkzame Staatscommissies, eene voor het middelbaar en eene voor het lager onderwijs. En zij zal inmiddels niet nalaten, te doen wat de hand te doen vindt en ook zelfstandig te

zoeken naar wegen waarlangs, zonder het onderwijs zelf te schaden, zijn bovenmatige en aan het rendement niet evenredige kosten kunnen worden besnoeid.

De Nota besluit met eene uiteenzetting omtrent den stand der kas en de crisisuitgaven en hare dekking. Uit de eerste blijkt, dat op 15 September jl. de kasvorderingen de verplichtingen met rond f 2 miljoen overtroffen, zoodat ten behoeve van 's Rijks huishouding geen vlottende schuld uitstond. Hierbij is intusschen geen rekening gehouden met de verplichtingen van de kas tegenover het Leeningfonds, welke overeenkomstig het Rapport der Commissie van V u u r e n zullen moeten leiden tot geleidelijke terugstorting in dat fonds.

DE RIJKSMIDDELEN.

In dit nummer treft men aan het gebruikelijke overzicht van de opbrengst der Rijksmiddelen over de maand Augustus 1926, vergeleken met de overeenkomstige cijfers van Augustus 1925.

De gewone middelen brachten in de afgelopen maand f 36.348.400 op tegen f 37.867.300 in Augustus 1925 en vertoonden mitsdien een achteruitgang van f 1.518.900. De totale opbrengst in de afgelopen maand bleef een bedrag van f 1.834.600 beneden de raming.

De totaal-opbrengst over de eerste acht maanden van dit jaar bedroeg f 323.371.500, zijnde f 20.247.500 méér dan die in hetzelfde tijdvak van het vorige jaar, terwijl de raming in genoemde periode met f 17.907.500 werd overschreden. Wordt, om een meer zuivere vergelijking te verkrijgen, de rijwielbelasting, die voor verreweg het grootste gedeelte in de maand Januari van elk jaar binnenkomt en die dit jaar reeds f 6.618.000 opbracht, buiten beschouwing gelaten, dan blijkt, dat de opbrengst der overige middelen over de eerste acht maanden dezes jaars f 15.289.500 steeg boven 8/12 van de door 1926 in totaal geraamde opbrengst.

In vergelijking met de overeenkomstige maand van het vorige jaar vertoonen de personeele belasting, de vermogingsbelasting, de suiker-, de wijn- en de zoutaccijns, de belasting op speelkaarten, de zegelrechten, de invoerrechten, de belasting op gouden en zilveren werken en de loodsgelden een hooger opbrengstcijfer. Daarentegen brachten minder op de grondbelasting, de inkomstenbelasting, de dividend- en tantiëmebelasting, de gedistilleerd-, de bier-, de geslacht- en de tabaksaccijns, de belasting op rijwielen, de registratierechten, de rechten van successie, van overgang bij overlijden en van schenking, de statistiekrechten, de domeinen en de akten voor de jacht en visscherij, enz. Uit het vorenstaande blijkt, dat de loop der middelen in Augustus 1926 vrij ongunstig was.

Evenals de vorige maand liep de grondbelasting in opbrengst terug; genoemd middel bracht ditmaal f 1.296.100 in de schatkist of f 211.300 minder dan in Augustus 1925. Waar eenige vorige maanden en met name de maand Juni evenwel een sterke stijging deden zien, behoeft de teruggang der laatste maanden niet te verontrusten. Vergelijkt men de opbrengst dezer belasting over de eerste acht maanden met die van hetzelfde tijdvak van 1925 en met de raming, dan blijkt, dat 1926 een overschot opleverde van resp. f 380.600 en f 3.259.900, waaraan intusschen ook weer niet te veel betekenis moet worden gehecht, daar dit gunstige resultaat, zooals reeds vroeger werd opgemerkt, ongetwijfeld voor een belangrijk deel aan de snellere invordering is te danken.

De personeele belasting bleef zich in stijgende lijn bewegen; het surplus boven de opbrengst van Augustus 1925 bedroeg f 728.900. De opbrengst over de eerste acht maanden van 1926 steeg f 2.792.700 boven die van het overeenkomstige tijdvak van het vorige jaar en kwam ditmaal ook boven de raming (f 740.500 méér). Evenals bij de grondbelasting is het ruimer

vloeien van dit middel echter voor een belangrijk deel aan de scherpere aanslagsregeling toe te schrijven.

De inkomstenbelasting liep opnieuw iets terug in opbrengst (f 14.700 minder dan in Augustus 1925). Zooals reeds in het vorige overzicht werd uiteengezet, behoeft deze daling, na de ruime baten, die genoemde belasting in de eerste helft van het jaar voor de schatkist opleverde, geen verwondering te baren. Vergelijkt men de ontvangsten uit deze bron van inkomst over de eerste acht maanden, dan valt de vergelijking nog in het voordeel van 1926 uit. Het accres bedroeg in gemeld tijdvak f 2.990.300

Ook de raming werd in deze acht maanden nog belangrijk overschreden (met f 6.719.700). Tevens blijkt, dat de opbrengsten als volgt over de verschillende dienstjaren kunnen worden verdeeld:

	Jan. t/m. Aug 1925:	Jan. t/m. Aug. 1926:
1922/23....	f 3.123.100,—	f —
1923/24....	" 9.057.900,—	" 2.416.900,—
1924/25....	" 49.695.200,—	" 6.011.400,—
1925/26....	" 3.186.500,—	" 55.784.500,—
1926/27....	" —	" 3.840.300,—
Totaal.	f 65.062.700,—	f 68.053.100,—

De hier gegeven cijfers geven duidelijk den invloed weer, dien de snellere invordering op den loop der inkomstenbelasting heeft uitgeoefend. Immers, terwijl het laatstverloopen dienstjaar (in 1925 het dienstjaar 1924/25; in 1926 het dienstjaar 1925/26) het vorige jaar in acht maanden f 49.695.200 heeft opgebracht, bedroeg de opbrengst in het tijdvak Januari t/m Augustus 1926 f 55.784.500. Het spreekt wel vanzelf, dat dit gunstige resultaat niet aan de hogere kohieren mag worden toegeschreven. In de volgende maanden zal dan ook wel blijken, dat het gunstige beeld, dat de inkomstenbelasting thans nog in den middenstaat vertoont, niet geheel overeenkomt met den feitelijken toestand.

De dividend- en tantiëmebelasting leverde in de afgelopen maand slechts f 1.982.000 op, d.i. f 2.736.700 minder dan in de gelijknamige maand van 1925. De grillige loop van dit middel, waarvan de opbrengstcijfers in de onderscheidene maanden van het jaar onderling groote verschillen vertoonen, maken het evenwel onmogelijk, uit dezen teruggang bepaalde conclusies te trekken. In het tijdvak Januari t/m Augustus werd in 1926 f 3.141.100 minder ontvangen dan het vorige jaar. Ook de raming werd niet bereikt (nadeelig verschil f 549.800). Het is echter niet onmogelijk, dat dit ongunstig beeld zich in den loop der volgende maanden ten goede wijzigt.

In tegenstelling met de vorige maand vertoonde de vermogensbelasting een hooger opbrengstcijfer (van f 12.000), vermoedelijk te danken aan het inhalen van achterstand. In de eerste acht maanden kwam f 166.300 minder binnen dan in hetzelfde tijdvak van 1925, en f 1.563.000 minder dan 2/3 der raming.

De accijnsen gaven een zeer verschillend beeld te zien. De suikeraccijns bracht f 1.037.800 méér op dan in Augustus 1925, waardoor de opbrengst steeg tot het bijna nimmer bereikte bedrag van f 4.730.800. Dit verschil is niet toe te schrijven aan het aantal krediettermijnen, doch vindt waarschijnlijk zijn grond in het feit, dat men algemeen een stijging van den suikerprijs verwacht, hetgeen bij de handelaren een neiging tot het opdoen van groote voorraden opwekt. Ook zal het groote verbruik van suikerhoudende spijzen en dranken in den zomertijd wel niet zonder invloed zijn gebleven. De wijnaccijns accreëerde met f 42.100, vermoedelijk te danken aan valuta-aankopen van Fransche wijnen en aan het toenemend verbruik van goedkope wijnsoorten in de plaats van het dure gedistilleerd. Dat het gebruik van laatstgenoemd genotmiddel nog steeds afneemt, blijkt uit de daling van den gedistilleerdaccijns, die ook in de afgelopen maand weer terugliep (met f 160.400). Voor de stijging van den zoutaccijns (met f 38.500) is een bepaalde reden niet aanwijsbaar. Ook de afnemende van

den bieraccijns (met f 94.700) is niet gemakkelijk te verklaren; vermoedelijk zal het vele koude weer niet bevorderlijk zijn geweest voor het bierverbruik. De geslachtsaccijns daalde met f 46.000 in verband met de sluiting van Engeland voor levend vee en de daaruit voortvloeiende lagere vee prijzen. Tenslotte trekt de tabaksaccijns nog de aandacht, die een decres van f 340.900 vertoonde, hetgeen aan toevallige omstandigheden moet worden toegeschreven, waarbij echter niet mag worden vergeten, dat de opbrengst van Augustus 1925 abnormaal hoog was.

De belasting op speelkaarten bracht f 1.100 meer op dan in Augustus 1925; daarentegen gaf de belasting op rijwielen een lagere inkomst van f 9.300.

Van de middelen, die meer in rechtstreeksch verband staan met het zakenleven, liepen de zegelrechten op met een bedrag van f 27.200. Deze vooruitgang is echter niet te danken aan een ruimer vloeien der beursbelasting, daar laatstgemeld middel juist een decres vertoonde van f 14.000. De registratierechten brachten f 74.300 minder op, waarvoor evenwel niet een bepaalde oorzaak kan worden opgegeven. Daarentegen gaven de invoerrechten een stijging van f 585.500 te zien, waarin de doorwerking van de nieuwe Tariefwet tot uiting komt; verleden jaar werd in de maand Augustus nog op voorraden, vóór 1 Juli 1925 ingevoerd, geteerd. Het statistiekrecht wees een lagere opbrengst van f 21.800 aan, welk verschil hoofdzakelijk is te wijten aan de vermindering van den uitvoer met plus minus f 14 miljoen, hetgeen alleen al een mindere inkomst van f 14.000 aan statistiekrecht beteekent. Eindelijk moge nog worden gewezen op de loodsgelden, die met f 112.600 vooruitgingen, hetgeen uiteraard reden tot tevredenheid geeft.

De successierechten gaven in de afgelopen maand een lagere opbrengst van f 369.200, hetgeen bij dit middel, waarop nimmer peil te trekken viel, uiteraard aan toevallige omstandigheden moet worden geweten. De belasting op gouden en zilveren werken leverde vrijwel evenveel op als in Augustus 1925 (f 300 meer). De domeinen gaven f 6.100 minder te boeken, de jacht- en visscherijakten f 5.700 minder.

De inkomsten van het „Leeningfonds 1914” bedroegen in de afgelopen maand f 5.936.000 (raming f 8.313.900), waarvan ruim f 1.583.000 aan de Verdedigingsbelastingen was te danken. De middelenstaat van Augustus 1925 wees een opbrengst aan van f 6.690.600. In de eerste acht maanden van 1926 kwam in totaal f 66.959.200 binnen (in hetzelfde tijdvak van het vorige jaar f 64.459.000).

MAANDCIJFERS.

POSTCHEQUE EN GIRODIENST.

(In duizenden guldens).

	Augustus 1926		Augustus 1925	
	Aantal	Bedrag	Aantal	Bedrag
Aantal rekeningen op ult ^o ..	116.992		110.852	
Bijbeschrijvingen ..	985.641	380.828	860.284	331.298
waarvan				
Stortingen	420.374	78.681	355.258	63.552
Gegireerd	565.267	302.146	—	266.905
uit and. hoofde.	—	—	—	—
Afschrijvingen ..	692.918	359.671	574.949	314.458
waarvan				
Chèques	180.042	57.484	117.122	45.475
Gegireerd	486.834	302.146	—	266.905
uit and. hoofde.	26.042	41	—	—
Gezamenlijk te goed op ult ^o ..	—	88.700	—	395.790
Bedrag ter belegging ¹⁾	—	71.883	—	63.811

¹⁾ Hiervoor komt uitsluitend in aanmerking het saldo-tegoed der particuliere rekeningen.

OVERZICHT DER RIJKSMIDDELEN.

(In Guldens).

	Augustus 1926	Sedert 1 Januari 1926	Overeenkomstige periode 1925
<i>Directe belastingen.</i>			
Grondbelasting	1.296.052	16.426.562	16.045.965
Personeele belasting ..	3.939.556	18.540.459	15.747.746
Inkomstenbelasting ..	4.024.828	68.053.068	65.062.722
Dividend- en tantiemebelasting	1.982.005	10.116.849	13.257.954
Vermogensbelasting ..	190.084	5.903.681	6.069.947
<i>Accijnzen.</i>			
Suiker	4.730.809	29.523.426	27.645.970
Wijn	70.234	1.552.015	1.347.651
Gedistilleerd	3.311.186	29.455.794	29.829.363
Zout	172.996	1.346.994	1.318.044
Bier	1.296.004	7.892.704	7.854.697
Geslacht	794.099	6.230.845	6.259.295
Tabak	1.934.200	14.908.531	11.829.173
Belast. op speelkaarten	4.657	56.661	61.495
Rijwielbelasting	59.712	6.617.997	6.488.433
<i>Indirecte belastingen.</i>			
Zegelrechten	1.821.465	16.317.992	15.680.460
Registratierechten	1.654.436	13.985.058	14.788.336
Successierechten	3.244.954	29.054.287	28.903.725
<i>Invoerrechten.</i>	4.466.609	38.192.098	25.909.846
<i>Gouden en zilver. werken</i>			
Belasting	58.095	548.743	635.865
Essaailoon	61	646	577
<i>Statistiekrecht</i>	351.927	2.705.140	2.783.188
<i>Mijnen</i>	—	—	406.630
<i>Domeinen</i>	359.458	2.200.978	1.917.945
<i>Staatsloterij</i>	24.338	437.571	439.007
<i>Jacht en visscherij</i>	95.012	188.551	196.867
<i>Loodsgelden</i>	465.604	3.114.854	2.643.066
Totaal-Generaal ..	36.348.381	323.371.504	303.123.967

¹⁾ Hieronder begrepen f 348.990 wegens zegelrecht van nota's van makelaars en commissionairs in effecten, enz. (Beursbelasting). ²⁾ Idem f 3.321.824. ³⁾ Idem f 3.472.854.

HEFFINGEN VOOR HET LEENINGFONDS 1914.

	Augustus 1926	Sedert 1 Januari 1926	Overeenkomstige periode 1925
Verdedigingsbelast. Ia	57.443	1.769.525	1.819.973
Verdedigingsbelast. Ib	368.032	7.174.272	6.043.955
Verdedigingsbelast. II	1.157.649	17.727.330	16.844.472
<i>Opcenten:</i>			
Grondbelasting	262.415	3.316.295	3.224.855
Personeele belasting ..	784.196	3.761.014	3.116.683
Inkomstenbelasting ..	1.222.892	18.618.842	18.424.049
Vermogensbelasting ..	47.724	1.476.067	1.517.339
Dividend- en tantiemebelasting	654.062	3.338.560	4.375.125
Suiker	946.162	5.904.685	5.529.194
Wijn	14.047	310.403	269.530
Gedist. (binn.- en buitl.)	331.119	2.945.579	2.982.936
Zegelrecht van buitl. eff.	90.302	616.653	310.874
Totaal	5.936.033	66.959.225	64.458.985

SPLITSING VAN DE OPBRENGST DER GROND-, PERSONEELE-, INKOMSTEN- EN VERMOGENSBELASTING SEDERT 1 JANUARI 1926.

Dienstjaren	Grondbelasting	Personeele belasting	Inkomstenbelasting	Vermogensbelasting
1921/22	—	—	—	330
1922/23	—	—	—	1.452
1923/24	—	—	2.416.945	15.319
1924/25	106.291	1.449.653	6.011.397	33.764
1925/26	3.447.917	2.975.638	55.784.472	5.654.108
1926/27	12.872.354	14.115.168	3.840.254	198.708
Totalen ..	16.426.562	18.540.459	68.053.068	5.903.681

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** betekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTO'S.

Table with exchange rates for various banks including Ned. Bk., Javasche Bank, Bank van Engeland, etc.

OPEN MARKT.

Table showing open market rates for Amsterdam, Londen, Berlijn, etc. across different dates.

Call money-koers van 17 Sept. en daaraan voorafgaande weken t/m. Vrijdag.

WISSELKOERSEN.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Table showing exchange rates in the Netherlands for various locations like Londen, Berlijn, Parijs, etc.

Table showing exchange rates for various European cities including Zwitserland, Weenen, Praag, etc.

Table showing exchange rates for Stockholm, Copenhagen, Oslo, Buenos Aires, and Montreat.

*) Noteering te Amsterdam. **) Noteering te Rotterdam.

In het eerste nummer van iedere maand komt een overzicht voor van een aantal niet wekelijks opgenomen wisselkoersen.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Table showing cable exchange rates for New York from London, Paris, Berlin, and Amsterdam.

KOERSEN TE LONDEN.

Table showing exchange rates in London for various international locations like Alexandrië, Athene, Bangkok, etc.

1) Telegrafisch transfert. 2) 90 dg.

ZILVERPRIJS

GOUDPRIJS

Table showing silver and gold prices for London and New York.

1) in pence p. oz. stand. 2) Foreign silver in \$c. p. oz. fine. 3) in sh. p. oz. fine

STAND VAN 'S RIJKS KAS.

De Minister van Financiën maakt bekend:

Table showing the financial status of the state treasury, including assets and liabilities.

1) Waarvan f 12.056.000 vervallende op 1 Juli 1929.

2) In rekg.-crt. met 's Rijks Schatkist. 3) Uit. Juli.

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

De Minister van Koloniën maakt bekend:

Table showing the floating debt of the Netherlands Indies for September 1926 and August 1926.

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 20 Sept. 1926.

		Activa.		
Binnenl. Wis- sels, Prom., enz. in disc.	Hfdbk. f Bijbnk. „ Ag. sch. „	27.295.553,98 7.911.927,52 15.214.859,42	f	50.422.340,92
Papier o. h. Buitenl. in disconto.				—
Idem eigen portef. Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel.	f	218.287,729,—		218.287,729,—
Beleeningen incl. vrsch. in rek.-crt. op onderp.	Hfdbk. f Bijbnk. „ Ag. sch. „	50.893.185,15 11.728.381,52 68.476.038,—	f	131.097.604,67
Op Effecten	f	127.335.004,67		
Op Goederen en Spec.	f	3.762.600,—		131.097.604,67
Voorschotten a. h. Rijk				6.783.043,40
Munt en Muntmateriaal				
Munt, Goud	f	63.183.700,—		
Muntmat., Goud	f	356.289.573,63		
	f	419.473.273,63		
Munt, Zilver, enz.	f	27.242.563,52		
Muntmat., Zilver				446.715.837,15
Effecten				
Belegging Res.fonds. id. van 1/5 v. h. kapit.	f	7.028.755,51 3.997.542,38		11.026.297,89
Gebouwen en Meub. der Bank				5.142.000,—
Diverse rekeningen				48.525.625,79
	f	918.000.478,82		

		Passiva.		
Kapitaal	f	20.000.000,—		
Reservefonds				7.047.731,06
Bijzondere reserve				8.800.000,—
Bankbiljetten in omloop				819.978.175,—
Bankassigtiën in omloop				500.995,45
Rek.-Cour. saldo's: Het Rijk	f	—		
Anderen	f	53.933.077,19		53.933.077,19
Diverse rekeningen				7.740.500,12
	f	918.000.478,82		
Beschikbaar metaalsaldo	f	271.260.174,94		
Op de basis van 1/5 metaaldekking				96.377.725,41
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is.				1.356.300 870,—

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud		Circulatie	Andere opeschb. schulden	Beschikk. Metaal-saldo	Dek-kings-perc.
	Munt	Muntmat.				
20 Sept. '26	63.184	356.290	819.978	54.434	271.260	51
13 " '26	63.314	356.290	827.878	44.588	271.549	51
6 " '26	63.438	356.290	841.558	33.775	271.106	51
30 Aug. '26	63.702	356.290	838.011	38.006	271.811	52
23 " '26	63.938	356.290	810.578	53.161	274.799	51
16 " '26	64.064	356.290	815.933	55.605	273.132	52
21 Sept. '25	56.184	362.172	870.153	37.969	259.370	49
25 Juli '14	65.703	96.410	310.437	6.198	43.521 ¹⁾	54

Data	Totaal bedrag disconto's	Schatkist-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Papier op het buitenl.	Diverse rekeningen ²⁾
13 " 1926	51.340	—	133.336	218.207	48.554
6 " 1926	52.451	—	132.851	215.733	47.156
30 Aug. 1926	51.855	—	127.390	216.218	47.354
23 " 1926	51.162	—	132.657	217.241	39.358
16 " 1926	51.629	—	132.415	214.879	49.680
21 Sept. 1925	85.120	—	122.247	243.187	39.599
25 Juli 1914	67.947	14.300	61.686	20.188	509

¹⁾ Op de basis van 1/5 metaaldekking. ²⁾ Sluitpost activa.

CURAÇOSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Disconto's	Voor-schotten aan de kolonie	Diverse rekeningen ¹⁾	Diverse rekeningen ²⁾
1 Augustus 1926	1.263	2.118	62	44	1.327	189
1 Juli 1926	1.243	2.061	70	19	1.275	158
1 Juni 1926	1.241	2.075	72	—	1.264	115
1 Mei 1926	1.157	1.993	92	43	1.385	249
1 April 1926	991	1.828	73	27	1.136	65
1 Maart 1926	1.026	1.766	73	24	1.119	57
1 Augustus 1925	923	1.583	123	86	899	88

¹⁾ Sluitpost der activa. ²⁾ Sluitpost der passiva.

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens. De samengetrokken cijfers der laatste weken zijn telegrafisch ontvangen.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opeschb. schulden	Beschikk. metaal-saldo
11 Sept. 1926	229.500		334.000	55.000	151.700
4 " 1926	230.750		330.500	56.000	153.450
28 Aug. 1926	230.750		328.000	64.500	152.250
21 Aug. 1926	199.494	31.262	333.596	53.416	153.811
14 " 1926	199.350	31.897	338.670	45.006	154.861
7 " 1926	194.567	32.728	337.493	45.575	151.114
31 Juli 1926	194.615	33.317	335.489	50.975	151.094
12 Sept. 1925	132.313	43.390	325.048	61.657	98.973
13 " 1924	156.982	62.440	267.694	109.333	144.581
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842 ¹⁾

Data	Dis-conto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalb.	Beleeningen	Diverse reke-ningen ¹⁾	Dek-kings-percentage
11 Sept. 1926		139.920		***	59
4 " 1926		137.610		***	60
28 Aug. 1926		134.170		***	59
21 Aug. 1926	12.116	24.324	67.013	57.531	60
14 " 1926	11.884	24.067	62.120	57.856	60
7 " 1926	11.876	25.081	57.929	58.414	59
31 Juli 1926	11.854	26.179	58.057	66.667	59
12 Sept. 1925	17.752	29.008	102.290	58.870	46
13 " 1924	37.023	22.773	78.507	28.008	58
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	2.228	44

¹⁾ Sluitpost activa. ²⁾ Basis 1/5 metaaldekking.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Currency Notes, in duizenden ponden sterling.

Data	Metaal	Circulatie	Currency Notes		
			Bedrag	Bankbilj.	Gov. Sec.
15 Sept. 1926	155.850	139.455	289.572	56.250	238.668
8 " 1926	155.393	140.303	290.650	56.250	239.912
1 " 1926	155.499	141.289	291.076	56.250	240.229
25 Aug. 1926	154.806	140.271	290.751	56.250	239.844
18 " 1926	154.144	140.553	290.959	56.250	240.214
11 " 1926	153.868	141.321	294.177	56.250	243.595
16 Sept. 1925	161.064	143.527	293.773	56.250	242.661
22 Juli 1914	40.164	29.317	—	—	—

Data	Gov. Sec.	Other Sec.	Public Depos.	Other Depos.	Reserve	Dek-kings-perc. ¹⁾
15 Sept. '26	33.030	68.765	14.242	105.419	36.145	30 1/2
8 " '26	31.993	70.605	13.005	106.161	34.840	29 1/2
1 " '26	38.057	70.568	15.732	108.581	33.960	27 3/4
25 Aug. '26	38.774	73.314	26.116	102.057	34.285	26 3/4
18 " '26	34.332	72.219	16.939	104.828	33.341	27 1/8
11 " '26	36.810	72.196	11.004	112.162	32.296	26 1/2
16 Sept. '25	38.014	71.445	17.450	111.040	37.286	29
22 Juli '14	11.005	33.633	13.735	42.185	29.297	52 1/8

¹⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in miljoenen francs.

Data	Goud	Waarv. in het buitenl.	Zilver	Te goed in het buitenl.	Wis-sels	Waarvan op het buitenl.	Beleeningen
16 Sept. '26	5.549	1.864	339	580	4.703	12	2.194
9 " '26	5.549	1.864	339	578	5.061	17	2.236
2 " '26	5.549	1.864	339	577	6.329	18	2.157
26 Aug. '26	5.549	1.864	339	578	5.741	17	2.198
19 " '26	5.549	1.864	339	577	5.968	19	2.228
17 Sept. '25	5.547	1.864	310	572	3.179	19	2.864
23 Juli '14	4.104	—	640	—	1.541	8	769

Data	Buit. gew. voorsch. afd. Staat	Schatkistbil-jetten ¹⁾	Diver-sen ²⁾	Circulatie	Rekg. Courant Particulieren	Staat
16 Sept. '26	36.850	5.460	4.454	54.913	2.856	38
9 " '26	37.000	5.453	4.575	55.458	2.936	28
2 " '26	37.350	5.431	3.787	55.346	3.268	9
26 Aug. '26	36.450	5.430	4.503	55.147	3.238	92
19 " '26	36.950	5.421	4.043	55.659	3.157	8
17 Sept. '25	28.800	5.129	3.451	45.613	2.117	12
23 Juli '14	—	—	—	5.912	943	401

¹⁾ In disc. genomen wegens voorsch. v. d. Staat a. buitenl. regeeringen. ²⁾ Sluitpost activa.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 20 September 1926.

De meeste aandacht is in de achter ons liggende berichtperiode gereserveerd gebleven voor de beurs te Parijs, zulks in verband met de weifelende houding van het Fransche betaalmiddel, waardoor vrees ontstond voor een nieuwe inzinking van Fransche obligaties en voor een groeiende vraag naar buitenlandsche waardepapieren. De koersverschillen zijn tot nu toe beperkt gebleven, doch de stabiele stemming van de laatste weken is eenigszins verdwenen. Van eenige onrust kon echter niet worden gesproken.

Van de overige beursplaatsen is Berlijn eenigszins op den achtergrond gedrongen. Ter beurze heeft men de uitspraak van den minister van financiën ten aanzien van de uitgifte eener buitenlandsche leening, in Marken luidende, als praematuur beschouwd, omdat inmiddels uit Amerika berichten zijn gekomen, welke er op zouden kunnen wijzen, dat een dergelijke leening niet met veel enthousiasme zou worden ontvangen. Tegenover dezen drukken den invloed stond echter nog de naverking van de toetreding van Duitschland tot den Volkenbond, zoodat per saldo het algemeene koerspeil geen verschil van beteekenis heeft aangetoond. Van industriële papieren waren gevraagd I. G. Farbenindustrie, Felten & Guillaume, Harpener. Ook bankaandeelen hebben hun koersen vrij aanmerkelijk kunnen verbeteren. In het middelpunt der belangstelling stonden echter buitenlandsche obligaties.

Te Londen was slechts de omzet in tinaandeelen van belang. De gestadige en krachtige prijsverbetering van het metaal heeft omvangrijke kooporders in de markt gebracht. Wat de overige beursafdeelingen betreft, hebben de nog steeds durende staking in de steenkolenmijnen en het Chieneesche conflict een druk op de markt gelegd. Bovendien waren Britsche staatsfondsen aangeboden in verband met de vrees, dat binnenkort een periode van duurder geld is te verwachten en dat ook de centrale credietinstelling zal moeten overgaan tot discontoverhooging. De emissiemarkt is levendig gebleven en de meeste uitgiften hebben in de achter ons liggende berichtperiode een goed onthaal gevonden.

Te New York heeft de toestand van de geldmarkt eenige onzekerheid ter beurze veroorzaakt. Toch is de datum van 15 September, toen een deel der inkomstenbelasting ad ongeveer één milliard dollar moest worden betaald, zonder eenige stoornis voorbijgegaan. De stemming is echter afwachtend geworden, hetgeen op sommige dagen aanleiding heeft gegeven tot een vrij gevoelige daling. De berichten uit de industriële centra bleven echter gunstig, waardoor de nadeelige koersverschillen spoedig weder door hernieuwde, hoewel bescheiden aankopen, werden uitgewischt.

Ten onzent is de markt over het algemeen vast geweest, met enkele uitzonderingen voor sommige rubrieken. Wat de *beleggingsafdeeling* betreft, de vraag naar eerste klasse beleggingspapieren is niet verminderd, hoewel men — mede blijkens de volledige toewijzing op de inschrijvingen op 4½ pCt. obligaties der gemeente Amsterdam, ofschoon hier wellicht ook enkele andere overwegingen hebben gegolden — iets meer rekening gaat houden met het rendement; dat deze fondsen afwerpen. Overigens heeft het vooruitzicht op omvangrijke nieuwe emissies, zooals de Fransche spoorverleening, de leening ten laste van de Bataafsche Petroleum Mij., die ten behoeve van Pruisen, enz. zich niet weerspiegeld in eenig aanbod op de beleggingsmarkt, noch in een koersval van de reeds genoteerde oudere leeningen. 6 pCt. Ned. Werk. Schuld 1922: 107, 107½, 106½; 4½ pCt. Ned. Werk. Schuld 1917: 100^{7/10}, 100^{1/10}, 100; 7 pCt. Ned.-Indië: 100^{13/32}, 100½, 100^{7/16}; 5 pCt. Mexico Goud £20—100: 46½, 47¼, 48; 8 pCt. Sao Paulo: 105¼, 105^{15/16}.

Tot de levendigste afdeelingen heeft ditmaal de *scheepvaartmarkt* behoord. Naast de soms tamelijk belangrijke koersverbeteringen, welke de aandeelen uit deze afdeeling hebben aangetoond, konden belangrijke omzetten worden geconstateerd. Naar het schijnt, beschouwt de beurs de opgaande beweging in de vrachtenmarkt als iets van meer dan voorbijgaand belang. De grootste handel viel op te merken in aandeelen Koninklijke Nederlandsche Stoomboot Maatschappij en Java China Japan Lijn, hoewel ook de overige papieren, voornamelijk de aandeelen van de z.g. „wilde vrachtaart”, zooals Oostzee, De Maas, van Nievelt Goudriaan, enz. goede belangstelling hebben getrokken. Holland-Amerika Lijn: 52½, 55, 54; Java-China-Japan Lijn: 133½, 138½, 139¼; Kon. Ned. Stoomboot Mij.: 96½, 99¼, 98½; Ned. Scheepvaart Unie: 180,

181¼, 179½; Stoomv. Mij. Nederland: 178, 180½, 179½.

De *suikermarkt* was veel rustiger, doch met een vasten ondertoon. Over het algemeen blijkt het, dat speculatieve posities in de suikermarkt niet in belangrijke mate aanwezig zijn, o.a. uit het feit, dat verbeteringen in den suikerprijs niet onmiddellijk en niet in evenredige mate worden overgenomen. Ook is het opmerkelijk, dat aandeelen Handelsvereniging „Amsterdam” niet meer den toon hebben aangegeven, doch dat de minder courante soorten vaak in grootere mate werden omgezet. Cultuur Mij. der Vorstenlanden: 181¼, 177½, 179; Java Cultuur Mij.: 379½, 369, 373½; Handelsverg. Amsterdam: 669½, 673, 666½; Moorman: 475, 467, 479, 473; Ned.-Ind. Suiker Unie: 262, 257½, 257; Pagottan: 285, 289; Poerworedjo: 124½, 121½, 124; Sindangloet: 430, 435, 439½; Tjepper: 690, 698½, 690.

Ook de *rubbermarkt* was kalm, doch vast. De variaties zijn hier gering gebleven, met een klein overwicht naar den kant van de kooporders, zoodat ten slotte toch nog enkele verbeteringen van de koersen konden worden behaald. Men was er op voorbereid ook in de achter ons liggende berichteweek weder een toeneming van de voorraden te Londen te zien — een verwachting, welke inmiddels is bewaarheid — doch ook dit vooruitzicht heeft geen nadeeligen invloed op het algemeene koerspeil uitgeoefend. Amsterdam Rubber: 327¼, 333½, 330¼; Deli Batavia: 256, 266¼; Hessa Rubber: 462, 471, 473; Java Caoutchouc: 199, 203, 204½; Kali Telepak: 318½, 316, 325, 323; Ned.-Ind. Rubber & Koffie: 345, 348½, 347½; R'dam Tapanoeli: 156½, 163½, 163; Serbadjadi: 330, 324, 334; Sumatra Caoutchouc: 302, 306½, 300¼; Sumatra Rubber: 383¼, 386, 380; Vereenigde Indische Cultuur Onderneming: 177¼, 183¼, 183.

Tabaks-aandeelen waren eenigszins lusteloos voor de v.a. aandeelen Sumatrasoorten. De prijzen van de eerste v.a. jaarsinschrijving, op 17 September jl. gehouden, hebben geen al te bevredigenden indruk gemaakt. Toch is het aanbod binnen enge grenzen gebleven. Scherp hebben de koersen van de Javasoorten hiertegen afgestoken, doordat de meeste van deze fondsen een niet onaanzienlijke koersverbetering hebben kunnen behalen. Arendsburg: 587½, 583½, 587; Besoeki Tabak: 249, 260, 259½; Deli Batavia: 451, 454½, 452; Deli Mij.: 429, 436, 428; Ngoepit: 267, 265, 271; De Oostkust: 207, 211½, 214¼, 210¼; Senembah: 419½, 417½, 412.

Petroleum-aandeelen waren eenigszins verwaarloosd. In aandeelen Koninklijke zijn de omzetten gering geweest, terwijl de koersen lichtelijk zijn afgebrokkeld. De obligatieuitgifte van de Bataafsche heeft eenigen druk uitgeoefend, omdat men ter beurze van meening was, dat hierdoor de uitgifte van nieuwe aandeelen door de Koninklijke — en dus het verkrijgen van een „claim” — geheel op den achtergrond was geschoven. Dordtsche Petr. Ind. Mij.: 370½, 367, 362; Kon. Petr. Mij.: 385, 387¼, 382¼; Perlak Petroleum: 81½, 83, 83½; Peudawa: 43½, 46, 45½.

Van *industriële aandeelen* hebben alleen aandeelen in kunstzijde ondernemingen eenigen handel te zien gegeven, waarbij de richting van het koersverloop eerder omlaag gericht is geweest. Centrale Suiker Mij.: 119¼, 120; Hollandische Kunstzijde Ind.: 85¼, 82¼, 81¼; Jurgens: 164¼, 166¼, 167¼; Maekubee: 117¼, 115½, 114; Ned. Kunstzijdefabriek: 265¼, 263, 260¾; Philips Gloeilampenfabrieken: 352¼, 346¼, 345¼.

In de afdeeling voor *mijnaandeelen* viel tegen het einde van de berichtperiode een gevoelige achteruitgang voor aandeelen in tinmaatschappijen op te merken, vermoedelijk als gevolg van winstnemingen. Daarentegen konden aandeelen Redjang Lebong zich lichtelijk herstellen. Alg. Exploratie Mij.: 116½, 118½, 117½; Billiton 1e Rubriek: 852, 844, 838, 820; Redjang Lebong: 269, 272½, 273½; Singkep Tin Mij.: 517, 498, 511½, 489½.

Bankaandeelen waren als gewoonlijk rustig, doch opgewekt van toon. Amsterdamsche Bank: 163½, 164¼, 162¼; Incasso Bank: 119¼, 120; Koloniale Bank: 215¼, 219½, 218¼; Ned.-Ind. Handelsbank: 174¼, 173½, 172¼; Ned. Handel Mij. C. v. A.: 159½, 161½, 160¼; R'damsche Bankverg.: 74¾, 73, 72¾; Twentsche Bank: 141, 141¼, 140.

De *Amerikaansche markt* heeft slechts matig de aandacht getrokken; de op den voorgrond staande aandeelen waren meerendeels iets lager. Anaconda Copper: 99¼, 101¼, 101; Studebaker: 61¼, 58½, 58¾; United States Steel Corporation: 150, 148¼, 146¼; Atchison Topeca: 152^{13/16}, 152¼; Baltimore & Ohio: 108¾, 75¾, 108; Erie: 33¾, 33, 33¾; Southern Pacific: 109^{15/16}, 110^{9/16}, 109^{15/16}; Union Pacific: 162^{9/16}, 164¾, 163¾; Wabash Railway: 47½, 48¾, 46^{15/16}.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN. 21 September 1926.

De tarwe-markt heeft een onrustige week doorgemaakt. Wat de prijsbeweging in de uitvoerlanden betrof, werden aanzienlijke prijsfluctuaties veroorzaakt door regen en zelfs sneeuwval in Canada. Reeds gedurende de geheele maand September was in Canada herhaaldelijk regen gevallen, waardoor niet slechts het binnenhalen der tarwe werd vertraagd, doch kwaliteit en bij voortduren van het slechte weder waarschijnlijk ook de hoeveelheid der binnen te halen tarwe te lijden zouden hebben. Van den prijsdrukkenden invloed van de laatste opbrengstraming per 1 September van 400 miljoen bushels Canadeesche tarwe viel dan ook niets meer te bespeuren en naarmate de regen aanhield, traden aan de termijnmarkten te Winnipeg en Chicago aanzienlijke prijsstijgingen in. Onder dien invloed der vaste markten en van de vrees, dat het in Canada wel eens ernst zou kunnen worden met aanzienlijke schade aan den oogst, werd in Europa de prijsstijging eenigszins gevolgd en vooral uit Engeland kwamen tot hogere prijzen vrij wat zaken tot stand, al werd het hogere prijsniveau niet geheel vertrouwd, zoodat de markt niet levendig was. Aan verschillende markten der Europeesche invoerlanden echter werd de omzet sterker dan in Engeland belemmerd door de prijsstijging, welke zich bovendien in Europa in nog sterkere mate deed gevoelen dan in de uitvoerlanden, omdat eene verdere aanzienlijke verhooging der zeevrachten plaats vond. Ten gevolge van de staking in de Engelsche koloniën wordt steeds meer scheepsruimte in gebruik genomen voor het vervoer van kolen van Amerika naar Engeland en de omstandigheid, dat voortdurend weder hogere vrachten voor graan van Noord- zoowel als van Zuid-Amerika werden betaald, is deze week een minstens even groote factor geweest bij de vorming der graanprijzen als het slechte weder in Canada. Dat de tot nog toe door de Canadeesche tarwe geleden schade niet zeer groot was, valt eenigszins op te maken uit het feit, dat de Canadeesche tarwepool gewoonlijk haar prijzen minder verhoogde dan eigenlijk in verband met den loop der termijnmarkten wel te verwachten was. Zij volgde daarmede weder dezelfde politiek als in het vorige jaar, toen zij bij vaste termijnmarkten de prijsverhoging niet geheel volgde en met ruimer aanbod aan de markt kwam, terwijl bij vaste tarwemarkten haar aanbod werd ingekrompen. Vóór de vaste stemming aan de tarwemarkt in de invoerlanden overal was doorgedrongen en vóór men zich gedwongen voelde daar in ruimere mate de verhoogde prijzen te betalen, is het weder in Canada verbeterd. Zoowel te Winnipeg als te Chicago ging van de verhoging een flink deel weder verloren. De Europeesche tarwemarkt bleef daarbij zeer kalm met beperkten omzet. Op 20 September trad aan de termijnmarkten te Winnipeg en Chicago eenig herstel in; het slot was te Winnipeg bijna 2, te Chicago $\frac{1}{2}$ a 1 dollarcent per 60 lbs. hooger dan op den 13den. Ook in vergelijking met het laagste punt van den laatsten tijd, dat in het begin van September werd bereikt, is ten slotte de verhoging aan de Noord-Amerikaansche termijnmarkten niet grooter dan $3\frac{1}{2}$ a 5 cent. Het is niet slechts het slechte weder in Canada geweest, hetwelk die prijsstijging heeft veroorzaakt, doch eveneens de slechte berichten, die in Noord-Amerika de ronde deden omtrent het resultaat der Europeesche oogsten, vooral wat hun kwaliteit betreft. Zoodat dikwijls het geval is met berichten, die over Europa in Amerika verspreid worden, werd de beteekenis daarvan ook nu weder overdreven. Met de oogstresultaten in West-Europa valt het ten slotte hier en daar wel mee en het betere weder van de laatste weken zal er wel toe hebben bijgedragen, dat de cijfers, welke nu langzamerhand over de opbrengsten bekend worden gemaakt, niet tegenvallen. In Engeland is vrijwel evenveel tarwe binnengehaald als in het vorige jaar, doch over de kwaliteit wordt nogal geklaagd vooral wat de eerste aanvoeren betreft. Uit Frankrijk hoort men echter, dat de kwaliteit bevredigend is en bovendien zijn de Fransche particuliere oogstramingen niet meer zoo laag als eenigen tijd geleden, toen men van 28 miljoen qrs. sprak. Het heet nu, dat de Fransche tarweoogst 32 miljoen qrs. bedraagt, wat trouwens tegenover het cijfer van het vorige jaar van 41 miljoen nog lang geen gunstig resultaat mag worden genoemd. In Duitschland echter is kwantitatief de achteruitgang tegenover het vorige jaar niet belangrijk. Hij bedraagt niet meer dan ongeveer 5 pCt. en ook de klachten omtrent de kwaliteit der nieuwe Deutsche tarwe schijnen overdreven te zijn. Weliswaar is de kwaliteit der aanvoeren tot nog toe niet zeer bevredigend, doch dit schijnt gedeeltelijk het gevolg te zijn van de omstandigheid, dat door de Deutsche Regeering credie-

ten op langen termijn gegeven worden aan den landbouw, welke in de hoop op latere hogere prijzen zijn tarwe slechts langzaam ter markt brengt en voorloopig slechts partijen van minder goede kwaliteit opruimt. Van meer beteekenis zal het misschien blijken, dat in Duitschland dit jaar ongeveer 8 pCt. minder rogge is geoogst dan in het vorige jaar. Voor Italië blijkt het juist te zijn, dat de oogst slechts 25 miljoen qrs. bedraagt tegen 30 miljoen in het vorige jaar, doch tegenover vroegere jaren dan 1925 is de hoeveelheid ditmaal toch zeer bevredigend. In de overige West-Europeesche landen zijn de resultaten over het algemeen goed. Tsjechoslowakije, Oostenrijk, Hongarije en Zuid-Slavië hebben wel een kleineren oogst dan het vorige jaar, doch het verschil is niet groot en behalve in Hongarije valt ook over de kwaliteit weinig te klagen. Meer is dat laatste het geval in Roemenië en ook de hoeveelheid, welke daar voor export disponibel is, is slechts gering en veel kleiner dan men verwacht had. Het slechte weder van Juli en Augustus heeft daar veel kwaad gedaan. Rusland geeft zich blijkbaar moeite om flinke hoeveelheden tarwe uit te voeren, en ook deze week weder was Rusland het eenige uitvoerland, dat een positie van eenige beteekenis innam naast Noord-Amerika. Op het Zuidelijk halfrond blijft de stand van de nieuwe tarwe goed en zoowel in Australië als in Argentinië worden groote tarweoogsten verwacht. Het zal daarvoor echter noodig zijn, dat het weder goed blijft, want het vorige jaar heeft Argentinië geleerd, hoe ongunstige weersomstandigheden nog op het laatste oogenblik teleurstellingen kunnen teweegbrengen. De Argentijnsche tarwemarkten hebben aan de Noord-Amerikaansche prijsverhoging deelgenomen. Buenos Aires en Rosario sloten op 20 September voor ouden oogst 40, voor Februari 25 centavos, per 100 KG. hooger dan op den 13den.

In rogge van Amerika gaat niet veel om, omdat de gestegen Noord-Amerikaansche prijzen en de hoge zeevrachten de zaken belemmeren, terwijl de andere uitvoerlanden, zooals Hongarije, Roemenië en Duitschland slechts met beperkte hoeveelheden aan de markt zijn. Voor de Donauhavens vormden, evenals voor Noord-Amerika, de sterk gestegen zeevrachten een bezwaar.

Voor maïs was de markt deze week levendiger en zoowel naar Engeland als naar het vasteland bestond meer vraag, zoowel voor spoedige als voor lagere posities. Ook al weer wegens de hoge zeevrachten werden daarvoor vrij wat hogere prijzen betaald, ofschoon de Argentijnsche termijnmarkten aanvankelijk van een flauwe stemming bleek gaven. De prijsdalingen, welke daar intraden, werden echter door de stijging der zeevrachten aanzienlijk overtroffen. Na eenig prijsherstel waren Buenos-Aires en Rosario op 20 September voor maïs weder flauwer om 10 a 30 centavos per 100 KG. lager dan een week tevoren op het laagste niveau van dit seizoen te sluiten. Later werd de vrachtenmarkt meer stabiel en in de prijzen voor Platamaïs viel eenige reactie te constateeren, terwijl de omzet vrij sterk verminderde. Toen ten slotte de vrachten toch weder een verdere stijging ondergingen, tezamen met een flauwe Argentijnsche termijnmarkt, bleef de gemakkelijker stemming voor Platamaïs in Europa met iets lagere prijzen bestaan. In de eerste helft der week werden behalve naar Engeland, Frankrijk, België en Nederland in Platamaïs ook flinke zaken gedaan naar Duitschland, dat waarschijnlijk wegens de sterk gestegen gerstprijzen den laatsten tijd meer maïs koopt. Andere uitvoerlanden dan Argentinië blijven slechts spaarzaam maïs afladen. De van den Donau verscheepte hoeveelheid was deze week wel grooter dan te voren, doch het verdere aanbod blijft zeer beperkt en speciaal naar Nederland wordt voor Donaumaïs een aanzienlijke premie boven Platamaïs betaald. De nieuwe oogst blijft zich echter goed ontwikkelen, ofschoon in Hongarije gesproken wordt over een achteruitgang in de opbrengst tegenover het vorige jaar van 8 pCt., doch nog steeds blijven de zaken op aflading gedurende de wintermaanden klein. Maïs heeft zich in Noord-Amerika slechts kort kunnen handhaven op het hogere niveau, dat de vorige week was bereikt. Verbetering van de oogstvooruitzichten en het ruime surplus van den vorigen oogst hebben al spoedig een geleidelijke prijsdaling tengevolge gehad, die van 13 tot 20 September ruim 5 dollarcent per 56 lbs. heeft bedragen. September-maïs staat nu te Chicago lager dan sedert Mei was voorgekomen.

Vermelding verdient de hooge prijs, waartoe witte maïs uit de enkele uitvoerlanden, welke daarvoor in aanmerking komen, verhandeld wordt en speciaal in Frankrijk, waar, ingevolge regeeringsvoorschrift andere graansoorten dan tarwe aan het brood moeten worden toegevoegd, worden daarvoor zeer hoge prijzen betaald.

Gerst is aanvankelijk steeds verder in prijs gestegen

Noteringen.							Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.			
Data	Chicago			Buenos Aires			Soorten	20 Sept. 1926	13 Sept. 1926	21 Sept. 1925
	Tarwe Sept.	Maïs Sept.	Haver Sept.	Tarwe Oct.	Maïs Oct.	Lijnzaad Oct.				
18 Spt. '26	133 $\frac{3}{8}$	75 $\frac{1}{4}$	39 $\frac{1}{8}$	12,50	6,40	16,10	Tarwe (Hardwinter II) .. ¹	15,—	14,40	15, $\frac{1}{2}$
11 .. '26	133 $\frac{7}{8}$	79 $\frac{1}{2}$	37 $\frac{7}{8}$	12,15	6,45	16,25	Rogge (No. 2 Western) .. ¹	12,20	11,70	10,90
18 Spt. '25	150 $\frac{3}{4}$	90 $\frac{3}{8}$	38 $\frac{3}{4}$	12,75	8,95	20,45	Maïs (La Plata)	173,—	170,—	214,—
18 Spt. '24	129	116 $\frac{1}{4}$	48 $\frac{1}{4}$	14,85	10,70	22,25	Gerst (48 lbs. malting) .. ²	210,—	195,—	184,—
18 Spt. '23	99 $\frac{3}{8}$	83 $\frac{1}{8}$	38 $\frac{3}{4}$	11,40	8,75	23,10	Haver (Canada 3)	10,80	10,30	10,40
20 Juli '14	82	56 $\frac{3}{8}$	36 $\frac{1}{4}$	9,40	5,38	13,70	Lijnkoeken (Noord-Ameri- ka van La Plata-zaad) .. ¹	11,90	11,90	14,—
							Lijnzaad (La Plata)	370,—	353,—	449,—

¹) per 100 KG. ²) per 2000 KG. ³) per 1960 KG.

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	12/18 Sept. 1926	Sedert 1 Jan. 1926	Overeenk. tijdvak 1925	12/18 Sept. 1926	Sedert 1 Jan. 1926	Overeenk. tijdvak 1925	1926	1925
Tarwe.....	20.101	1.150.874	872.035	—	10.341	17.024	1.161.215	889.059
Rogge	2.215	191.446	191.248	—	1.211	200	192.657	191.448
Boekweit	—	15.866	17.756	—	950	150	16.816	17.906
Maïs	7.215	622.708	508.428	—	75.323	55.953	698.031	564.381
Gerst	4.472	254.808	151.022	—	7.165	6.604	261.973	157.626
Haver.....	559	153.266	160.824	—	2.165	602	155.431	161.426
Lijnzaad	1.778	176.242	161.311	—	159.482	45.894	335.724	207.205
Lijnkoek	5.294	184.811	145.302	—	—	—	184.811	145.302
Tarwemeel	9.618	59.762	92.196	1.329	13.533	14.209	73.295	106.405
Andere meelsoorten	160	10.552	4.642	—	—	—	10.552	4.642

met uiterst vaste markten in Noord-Amerika en met, wegens de hogere zeevrachten, eveneens sterk verhoogde Roemeensche en Russische prijzen. De omzet onderging daardoor eenige vermindering, doch in Duitschland en gedeeltelijk ook naar Nederland werden tot den stijgenden prijs toch vrij geregeld zaken gedaan, vooral wat Donaugerst aangaat. Van den Donau is deze week zeer veel gerst verscheept, doch de beschikbare scheepsruimte is voor de eerstvolgende weken zoo klein, dat verder aanbod beperkt is. Stoomende Donaugerst wordt beneden de pariteit van het uitvoerland verhandeld, vooral nu de laatste dagen aan de termijnmarkt te Winnipeg een aanzienlijke prijsverlaging voor gerst intrad. De zeer bevredigende kwaliteit van de nieuwe Russische gerst leidde ertoe, dat daarvoor een niet onbelangrijke premie boven Donaugerst wordt betaald.

In h a v e r blijft de markt stil, wat in verband met de omstandigheid, dat de Europeesche invoerlanden nu over nieuwe haver uit de eigen oogsten beschikken, nog wel eenigen tijd het geval zal zijn. Uit Duitschland wordt voortdurend haver uit den grooten nieuwen oogst aangeboden, en zoowel uit Zuid-Duitschland ter verscheeping langs den Rijn, als van de Deutsche Oostzeehavens worden vrij geregeld zaken gedaan naar naburige landen.

SUIKER.

Ook de afgelopen week waren de verschillende suikermarkten vast gestemd met aantrekkelijke prijzen.

De noteringen te New York hadden het volgende verloop:

	Sp. C.	Sept.	Dec.	Jan.	Mrt.
Slot voorafgaande week	4.33	2.65	2.71	2.73	2.68
Opening verslagweek	4.43	2.65	2.71	2.76	2.67
Slot verslagweek	4.40	2.67	2.75	2.77	2.69

De ontvangsten in de Atl. havens der V.S. bedroegen deze week 65.000 tons, de versmeltingen 68.000 tons en de voorraden 243.000 tons.

Raffinadeurs in de V.S. toonden meer belangstelling voor prompte Cubasuiker, waarvoor de prijs van 2 $\frac{9}{16}$ d.c. c. & fr. New York verbeterde tot een fractie boven 2 $\frac{5}{8}$ d.c.; de markt sloot echter op 2 $\frac{5}{8}$ d.c.

Naar Europa werd Cubasuiker voor September/October verscheept tot den prijs van sh. 12/7 $\frac{1}{2}$ tot 12/9 $\frac{3}{4}$ cif. verkocht, terwijl ook naar het Verre Oosten verdere belangrijke verkoopen tot stand kwamen. Volgens Czarnikow werden uit dezen Cubaogst tot einde Augustus 162.000 tons daarheen verscheept tegen 30.000 tons in 1925.

De Cubastatistiek is als volgt:

	1926	1925	1924
	Tons	Tons	Tons
Weekontvangsten tot 11 Sept.	38.172	29.777	22.548
Totaal sedert 1/12 tot 11/9 ..	4.189.161	4.644.870	3.697.800
Werkende fabrieken	—	3	1
Weekexport 11 September ..	85.805	72.640	78.829
Totaal export sedert 1/1 t. 11/9	3.364.121	3.915.610	3.371.729
Totale voorraad 11 September	825.042	729.080	326.071

In Engeland wordt de Board of Trade Statistiek over Augustus met de volgende cijfers gepubliceerd:

	Aug. 1926	Jan./Aug. 1925
	Tons	Tons
Import Ruwsuiker.....	57.450	900.695
„ Bietsuiker	551	14.421
„ Geraffineerd	76.924	475.016
Totaal	135.426	1.390.132
Voorraad in entrepôt	303.450	—
„ „ raffinaderij	51.150	—
Ontvangst raffinaderijen	60.264	581.481
Totaal binnenl. verbruik	148.690	1.125.580
Totale export	5.669	43.245
Voorraad 31 Juli 1926.....	—	287.350
„ 31 Augustus 1926	—	318.650
Niet berek. verlies op raffinade	—	9.341

De termijnmarkt in Londen sloot op de volgende noteringen:

	Sh.	Maart '27	Sh.
September	13/11 $\frac{1}{4}$	15/0 $\frac{1}{2}$	
October	14/2 $\frac{1}{4}$	15/4 $\frac{1}{2}$	
December	14/7 $\frac{1}{2}$	15/8 $\frac{1}{4}$	

De Zichtbare Voorraden zijn volgens Czarnikow:

	1926	1925	1924
	Tons	Tons	Tons
Duitschland 1 Augustus	346.000	104.000	277.000
Tsjechoslowakije 1 September	104.000	76.000	18.000
Frankrijk 1 Augustus	107.000	87.000	58.000
Nederland 1 Augustus	95.000	59.000	34.000
België 1 Augustus	37.000	65.000	24.000
Polen 1 Augustus	71.000	58.000	65.000
Engeland 1 September	375.000	325.000	215.000
Europa	1.135.000	774.000	691.000
V.S. Atlant. havens 15 Sept. ...	243.000	142.000	90.000
Cuba 11 September	825.000	729.000	326.000
Totaal	2.203.000	1.645.000	1.107.000

1927 op basis van f 17 $\frac{1}{2}$ per 100 KG. voor Superieur, waarna de prijs met f $\frac{1}{4}$ verhoogd werd. Op de nieuwe prijsbasis van f 17 $\frac{1}{2}$ voor Superieur werden nog ongeveer 8000 tons afgedaan, zoodat de totale verkoopen uit oogst 1927 thans ongeveer 1.064.000 tons beloopten.

Ook de tweede hands markt op Java is vast, ofschoon de noteringen vrijwel nominaal zijn. De vraagprijzen liggen zoo ver boven Europeesche pariteit, dat Britsch-Indië op het oogenblik weer Europeesche witte suiker koopt en zich zelfs voor Januari/Maart verscheeping reeds dekt.

Voor den ditjarigen oogst bedroeg het rendement van 148 fabrieken op 1 September ruim 14 pCt. minder dan op dat tijdstip in 1925.

Hier te lande opende de markt deze week in vaste stemming met goeden kooplust. In het midden der week trad eene reactie in en brokkelden prijzen eenigszins af. Aan het slot kreeg de vraag echter weder de overhand en

herstelden prijzen zich volkomen. Slotnoteeringen waren als volgt:

September	f 17½	} Vergeefs geboden.
December	„ 17½	
Maart	„ 18.—	
Mei	„ 18¼	

Vraagprijzen f 1/8 tot f ¼, hooger.

NOTEERINGEN.

Data	Amsterdam per Oct./Dec.	Londen			New York 96° Centrifugals
		Tates Cubes No. 1	White Java's f.o.b. per Sept./Oct.	Cuba's 96° c.i.f. Sept./Oct.	
20 Sept. '26	kristalsuiker basis 99° f 17 ²³ / ₃₂	Sh. 34.-	Sh. 15,6	Sh. 13/-	\$ 4,52
13 „ '26	„ 17 ¹ / ₈	33/9	15 1/2	12,7½	4,43
20 Sept. '25	„ 17 ¹ / ₃₂	34.-	13 4/8	11 4/8	4,15
20 „ '24	„ 24 1/2	45/-	20/6	21/-	5,78
4 Juli '14	ruwsuiker basis 88° f 11 ¹⁸ / ₃₂ basis 99° f 14 ¹³ / ₃₂	18/-	—	—	3,26

1) Het verschil tusschen ruwsuiker 88° en krist.suik. 99° is aan te nemen op f 3 p. 100 KG.

KATOEN.

Noteering voor Loco-Katoen.

(Middling Uplands.)

	17 Sept. 1926	10 Sept. 1926	3 Sept. 1926	17 Sept. 1925	17 Sept. 1924
New York voor Middling ...	17,05 c	18,50 c	18,70 c	24,65 c	22,50 c
New Orleans voor Middling	16,28 c	17,40 c	17,72 c	24,23 c	21,50 c
Liverpool voor Middling ...	9,52 d	10,16 d	10,07 d	13,63 d	13,26 d

Ontvangsten in- en uitvoeren van Amerikaansche havens. (In duizendtallen balen).

	1 Aug. '26 tot 10 Sept. '26	Overeenkomstige periode	
		1925	1924
Ontvangsten Gulf-Havens.	} 941	797	601
„ Atlant.Havens			
Uitvoer naar Gr. Brittannië	85	76	119
„ „ t Vasteland etc.	400	348	251
„ „ Japan.....	42	22	32

Voorraden.

(In duizendtallen balen).

	10 Sept. '26	Overeenkomstig tijdstip	
		1925	1924
Amerik. havens.....	692	498	334
Binnenland.....	488	517	293
New York.....	56	42	53
New Orleans.....	116	154	53
Liverpool.....	399	160	117

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons, Manchester, d.d. 15 September 1926.

Het Bureau Rapport, dat verleden Woensdag gepubliceerd werd, viel bearish uit en prijzen van Amerikaansche katoen zijn zoowel in Europa als in Amerika sedert geregeld gedaald. De dagelijkse fluctuaties in prijzen worden over het algemeen aan de manipulaties van beroeps-speculanten toegeschreven. Op Maandag jl. was G. M. spot te Liverpool sedert Woensdag 45 punten gedaald en noteerden Octoberfutures dien dag zelfs 9.04. Gisteren was er een kleine verbetering, doch hedenmorgen opende Liverpool wederom 9 tot 13 punten lager. Ook Egyptische soorten hebben deze week nogal gefluctueerd. In F.G.F. Sakel spot werd een daling van 30 punten op Maandag, gisteren door een stijging van 45 punten gevolgd. Locoverkopen bedroegen de afgelopen week 45.000 balen, waarvan 12.000 Peruaansche en slechts 16.670 balen Amerikaansche.

In de Amerikaansche garenmarkt valt weinig verbetering te melden. Prijzen zijn circa een farthing lager ten gevolge van de daling van katoenprijzen, doch „basic prijzen” blijven streng gehandhaafd. Spinners blijven bij hun vaste houding volhardend, en ten gevolge daarvan beperken verkoopen, zoowel van grove als medium twist en weft, zich tot enkele kleine partijtjes voor direct gebruik. Hier en daar schijnen echter enkele partijen tot 30.000 lbs. in medium nummers geboekt te zijn, doch wij vernemen ook, dat andere biedingen voor een verschil van slechts ½ d. per lb. zijn afgewezen. Ondervindingen schijnen nogal te

varieeren; enkele spinners rapporteeren slechts zeer weinig vraag en men kan een spoedige levering van vrijwel alle nummers bedingen. Enkele posten 40er Mule voor export zijn geboekt, alsmede enkele partijtjes 40/2 voor binnenlandsch gebruik. Ook bestaat er goede vraag naar gekleurde dhooty garens, zoowel enkel als getwijnd, doch zijn de geboden prijzen te laag. In Eng. garens gaat wel wat om, zoowel twist als weft, terwijl eveneens in doubling weft enkele flinke posten schijnen te zijn afgesloten. Over het algemeen zijn verkoopen, zoowel van enkele als getwijnde garens, nog gering en uitsluitend voor direct gebruik bestemd. Volgens de cijfers van den Board of Trade bedraagt de export van katoenen garens over de maand Augustus 2.524.600 pounds minder dan gedurende dezelfde maand verleden jaar. Voor Duitschland en Holland samen bedraagt deze daling meer dan 3½ miljoen pond.

In de doekmarkt is geen belangrijke wijziging gekomen. Er gaat slechts weinig om en er komen weinig nieuwe zaken tot stand. Daar staat tegenover, dat men op sommige markten meer belangstelling in Manchesterprijzen begint te toonen en heeft dit speciaal betrekking op India en De Straits, vanwaar proefbiedingen aan de markt zijn, welke slechts in enkele gevallen tot zaken leidden. Er zijn wel enkele zaken tot stand gekomen, doch deze beperken zich tot enkele kringen en hebben geen invloed op de algemeene prijsbasis. De prijsstijging van Egyptische katoen, de afzijdigheid van koopers op de overzeesche markten in verband met den koop van katoenprijzen, alsmede de algemeene vaste houding van spinners, maken de positie van fabrikanten, die gaarne hun looms bezet willen houden, uiterst moeilijk.

8 Sept. 15 Sept. Oost. koersen. 7 Sept. 14 Sept.
 Liverpoolnoteeringen. T.T. op Br.-Indië 1/5½ 1/5½
 F.G.F. Sakellaridis 18,05 18,45 T.T. op Honkong 2/17½ 2/2
 G.F. No. 1 Oomra.. 7,20 6,70 T.T. op Shanghai 2/9¼ 2/9¼

KOFFIE.

In de afgelopen week bleef de markt in vrijwel onveranderde stemming verkeeren. De termijn-noteeringen liepen eerst iets op, doch zakten later wederom iets in en zijn thans ongeveer gelijk aan die, waarmede het vorige bericht werd afgesloten. In den wisselkoers van Brazilië op Londen kwam bijna geen verandering, doch de aanbiedingen voor prompte verscheping, zoowel van Santos als van Rio, zijn over het algemeen lager. De prijzen van gewoon goed beschreven Superior Santos zijn thans ongeveer 96/ a 98/- per cwt. en van dito Prime ongeveer 98/- a 100/-, terwijl Rio type New-York 7 met beschrijving, prompte verscheping, 78/- a 79/- noteert.

De aanbiedingen van Robusta uit Indië gaven weinig verandering te zien en de noteeringen voor September/October verscheping zijn op het oogenblik voor Palembang 43¼ ct., voor Benkoelen 45 ct. en voor Mandheling 47½ ct. per ½ KG. c.i.f., uitgeleverd gewicht, netto contant.

De afzet van loco blijft nog steeds gering en de officieele noteeringen zijn onveranderd 63 ct. voor Superior Santos en 57 ct. voor Robusta.

De noteeringen aan de Rotterdamsche termijnmarkt waren aan de ochtend-call als volgt:

	Santos-contract basis Good				Gemengd Contract basis Santos Good			
	Sept.	Dec.	Mrt.	Mei	Sept.	Dec.	Mrt.	Mei
21 Sept.	55¼	52 7/8	51¼	49¾	55¼	50¼	47 7/8	46¼
14 „	55¼	53	52 1/8	50 5/8	55	50	48	46¼
7 „	55¼	54	53	51¼	55	50¼	49	47 5/8
30 Aug.	55 7/8	54 5/8	53¼	51 7/8	55	51¼	50	48 5/8

De slot-noteeringen te New-York van het aldaar geldende gemengd contract (basis Rio No. 7) waren:

	Sept.	Dec.	Maart	Mei
20 Sept.	\$ 16,94	\$ 16,35	\$ 15,90	\$ 15,61
13 „	„ 17,30	„ 16,75	„ 16,18	„ 15,90
3 „	„ 17,82	„ 17,15	„ 16,67	„ 16,27
30 Aug.	„ 18,17	„ 17,45	„ 16,88	„ 16,44

Rotterdam, 21 September 1926.

(Mededeeling van de Vereeniging voor den Goederenhandel te Rotterdam.)

Ontvangsten uit het binnenland van Brazilië in Balen.

Data	te Rio		te Santos	
	Afgelopen week	Sedert 1 Juli	Afgelopen week	Sedert 1 Juli
18 Sept. 1926 --	109.000	1.095.000	151.000	1.776.000
19 „ 1925 --	133.000	1.169.000	244.000	2.035.000

Noteringen en voorraden in Brazilië.

Data	te Rio		te Santos		Wisselkoers te Rio op Londen
	Voorraad (In Balen)	Prijs No.71)	Voorraad (In Balen)	Prijs No.4)	
20 Sept. 1926	293.000	22.325	1.006.000	24.200	711 ¹ / ₁₆
13 „ 1926	326.000	22.550	1.004.000	24.700	721 ¹ / ₃₂
6 „ 1926	275.000	23.025	1.009.000	25.000	745 ¹ / ₆₄
21 Sept. 1925	233.000	28.250	1.285.000	30.000	629 ¹ / ₃₂

1) In Reis.

THEE.

De maandstaat over Augustus van thee in Engeland geeft aanvoercijfers te zien van ruim 45 miljoen lbs., die met 3.5 miljoen lbs., die van de overeenkomstige maand van verleden jaar overtreffen.

De cijfers van invoer tot verbruik geven nu weder een toename te zien boven die van verleden jaar. Voor Augustus 1926 is het cijfer bijna 40 miljoen lbs. tegenover 30,2 miljoen lbs. in Augustus 1925. Deze toename is te merkwaardiger, waar de vorige maand Juli tegenover het vorige jaar een niet onbelangrijk afgenomen cijfer te zien had gegeven.

Het cijfer der uitvoeren is in vergelijking met verleden jaar teleurstellend laag. Gaf Augustus 1925 een uitvoercijfer te zien van 8,6 miljoen lbs., de afgelopen maand brengt het niet verder dan 5,2 miljoen lbs.

Tegenover aanvoeren van 45 miljoen lbs. staan dus afleveringen van ruim 36 miljoen lbs., zoodat de voorraden in entrepôt in Augustus zijn opgelopen van 148 miljoen tot bijna 157 miljoen lbs.

De stemming op de theemarkt in de afgelopen week onderging weinig verandering, bij haar voorgangster, alleen viel er een betere vraag te constateeren voor de goede kwaliteiten, die dan ook vast waren.

Amsterdam, 20 September.

RUBBER.

Ofschoon de noteringen in de afgelopen week niet noemenswaardig veranderd zijn, liet de stemming zich iets beter aanzien. Amerika blijft in bescheiden mate als koper optreden, en het aanbod van de eerste hand is niet zoo groot. De laatste cijfers omtrent het verbruik in Amerika luiden eveneens gunstiger.

De slotnoteringen zijn:

Ia Sheets:	einde voorafgaande week:	
September	1.08 ¹ / ₂	1.08 ¹ / ₂
Oct./Dec.	1.12 ¹ / ₂	1.11 ¹ / ₂
Jan./Maart '27	1.15	1.14
20 September 1926.		

COPRA.

De markt was in de vorige week kalm gestemd, doch op het lagere niveau was er wat meer belangstelling.

De vraag was speciaal voor stoomend of dicht bij, verschepping naar Hamburg; voor aflading Holland was de belangstelling gering.

De markt sloot op de volgende prijzen:

Nederl. Indische f.m.s., stoomend	fl 33 ¹ / ₂ ,
„ „ „ „ Aug./Sept. afad.	„	„ 33 ¹ / ₂ ,
„ „ „ „ Oct./Nov.	„ 33 ¹ / ₈ .

Rotterdam, 20 September 1926.

VRACHTENMARKT.

Op de Noord-Amerikaansche graanvrachtenmarkt was een goede vraag en de vrachten zijn iets gestegen, tengevolge van de vaste kolenmarkt. Tegen het einde der week konden de bevrachters echter geen booten meer krijgen, daar de meeste reeders de voorkeur aan kolenladingen gaven. Van Montreal naar Rotterdam is 19 cents per 100 lbs. zwaar graan gedaan per begin October en 18¹/₂ cents voor tweede helft October, Bordeaux/Hamburg range 20 cents Oct./Nov. Naar de Middellandsche Zee is 22¹/₂ cents betaald per Oct./Nov. De Northern Range is kalmer en betaalt 22 cents naar de Bordeaux/Hamburg range en 21 cents naar de Middellandsche Zee, het eerste per begin Oct. en het tweede per November.

Bevrachters van suiker van West-Indië zijn bijna niet in staat booten te krijgen. Alleen ladingen, die beslist verscheept moeten worden, worden bevracht en is de vracht ongeveer 27/6 tot 30/- van Cuba naar U.K./Continent. Naar het Oosten is \$7 betaald op basis van 1 loshaven Shanghai/Japan, October.

De North Pacific verschaft een flinke vraag en daar er slechts een beperkte hoeveelheid tonnage beschikbaar was, zijn de vrachten weder gestegen. Van Vancouver is 35/3 betaald, optie Portland of Puget 36/6, November.

De La Plata rivier opende deze week met een flinke vraag en van de boven La Plata havens werd 27/- prompt gedaan doch daar de reeders neiging toonden hun tonnage vast te houden, liepen de vrachten snel op en werd later voor dezelfde positie 32/6 betaald van Buenos-Aires naar U.K./Continent. Er vond een flink aantal bevrachtingen plaats voor belading tot Januari/Februari 1927, waarvoor 24/6 is gedaan.

De Chilispeter vrachtenmarkt is iets beter geworden en er is meer vraag naar ruimte voor partijen. Naar de Antwerpen/Hamburg range is per October 15/- gedaan en Oct./Nov. 16/6, de laatste bevrachting met de optie Noord-Spanje tegen 19/6 en Danzig tegen 21/6. Naar de Duinkerken/Hamburg range is 17/6 betaald per Nov./Dec. Voor volle ladingen is nog steeds weinig vraag, met uitzondering voor Alexandrië.

De markten van het Oosten bleven in het algemeen kalm en de vrachten zijn zoo goed als onveranderd. Wladiwostok betaalde per Oct./Nov. 27/6 naar Avonmouth/Hull/Rotterdam/Hamburg, 28/9 naar Scandinavië. Java zoekt alleen tonnage naar het Oosten; naar Bombay is de vracht 12/9 tot 13/- per October.

Australië was kalm; per Januari is 43/6 betaald en 42/- per Jan./Febr. (grote. booten). Britsch-Indië bleef zeer kalm. Van Karachi is een prompte boot bevracht naar U.K./Continent tegen 18/- op „scale terms”.

De Donau bleef vast voor booten van iedere grootte. Er werd tot 21/3 betaald naar Antwerpen of Rotterdam. Ook de Zwarte Zee was levendig en de vrachten zijn beter geworden. Naar het Continent is 19/3 betaald en de vrachten vertoonden een neiging tot verdere stijging.

Op de markt van de Middellandsche Zee deed zich een tekort aan tonnage duidelijk voelen. De hooge vrachten die van den Donau en de Zwarte Zee te krijgen zijn lokken de booten weg, hetgeen voor de ertsbevrachters groote moeilijkheden opleverde. Erts Bona/Rotterdam betaalt 57¹/₂ en Algiers/Rotterdam 5/9. Voor fosfaat werd een 4700 tonner bevrachters Tunis/Calais tegen 8/- f.o.b.

Van de Golf van Biscaye schijnen kleine booten er de voorkeur aan te geven in ballast te varen dan de momenteel te accepteren, zooals 5/- Bilbao/Rotterdam, 5/6 Santander/Rotterdam. Er is geen groote vraag naar booten.

De houtvrachtenmarkt van Zweden en Finland is, na een lusteloze periode te hebben doorgemaakt, thans vast. Van Noord-Finland werden 3000 standaard bevracht naar Amsterdam tegen f 27¹/₂, terwijl ook van Zuid-Finland voor kleinere booten f 27 tot 27¹/₂ is betaald naar Amsterdam. Een boot van 500 Stds. werd bevracht van Danzig tegen een lumpsum vracht van 40/- per std. laadvermogen op f.i.o. condities. Van Zweden zijn momenteel weinig ladingen naar Holland in de markt; de vrachten variëren tusschen f 28 en 30, naar gelang van de grootte van de partijen en de ligging van de laadplaats.

Verleden week had men goede hoop, dat de kolenkwestie in Engeland spoedig opgelost zou zijn, maar, ongelukkiger wijs, is deze niet bewaarheid geworden. Het voorgestelde Nationale Minimum Loon is door de mijneigenaren verworpen en voor het oogenblik zijn de vooruitzichten niet gunstig. Hierdoor zijn de bevrachtingen tusschen Amerika en Engeland weder hervat en wel op zeer groote schaal. Het aantal afsluitingen beliep om en bij 120 booten. Eenige dagen geleden bereikte de markt een stadium van bijna wanzinnige activiteit en de vrachten voor alle posities zijn belangrijk verhoogd. Afsluitingen naar U.K. werden gedaan tot de volgende vrachten, waarbij het maximum voor iedere positie hier is aangegeven: 30 September cancelling 26/3, 18 October cancelling 25/-, 20 October cancelling 23/6, 30 October cancelling 21/-, 15 November cancelling 18/6 en 20 November cancelling 18/-, alle afsluitingen met vrije lossing.

RIJVAART.

Week van 12 t/m. 18 September 1926.

De verschepingen van erts, hout etc. waren tamelijk levendig. De verlading van kolen onverminderd zeer druk. De beschikbare scheepsruimte bleef voortdurend schaarsch, aangezien het grootste gedeelte voor eigen risico ledig naar de Ruhr werd gesleept.

Bij tamelijk veel navraag bedroegen de ertsvrachten gemiddeld fl. 0,75—0,80 bij ¹/₄ en fl. 0,85—0,90 bij ¹/₂ lostijd. De daguren voor schepen, welke gearterd werden voor een reis kolen van de Ruhrhavens of Rhein-Herne kanaal naar Rotterdam, bedroegen 4¹/₂ Cts. per ton. Naar den Bovenrijn bedroegen de daguren 4¹/₂ a 4³/₄ Cts. per ton met teruglevering Ruhrhavens.

Het sleeploon bedroeg gemiddeld 27¹/₂—30 Cts. tarief.

De waterstand bleef vallend. Naar de Ruhrhavens werd op M. 2,40 a M. 2,50 afgeladen, en naar den Bovenrijn op M. 2.